بازنمایی تولید دانش رهبری و مدیریت آموزشی در مجلات تخصصی بین‌المللی و پایگاه‌های داده جهانی

معصومه قائمی پور[1]
عبدالرحیم نوه ابراهیم[2*]
حسن رضا زین‌آبادی[3]
محمدرضا آهنچیان[4]

تاریخ دریافت : ۱۴۰۱/۰۲/۰۵
تاریخ پذیرش : ۱۴۰۱/۰۷/۱۹

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر، بازنمایی تولید دانش رهبری و مدیریت آموزشی اعضای هیئت‌علمی گروه مدیریت آموزشی دانشگاه‌های دولتی ایران در مجلات تخصصی بین‌المللی و پایگاه‌های وب‌آوساینس و اسکوپوس در نظر گرفته شد.

مواد و روش‌ها: جستجوی جامعی بدون محدودیت زمانی در ۸ مجله تخصصی بین‌المللی رهبری و مدیریت آموزشی و پایگاه‌های وب‌آوساینس و اسکوپوس انجام شد. تعداد ۱۵۰ مقاله استخراج و تمامی آنان تجزیه‌وتحلیل شدند. اطلاعات مورد نیاز شامل عنوان مقالات و مجلات، سال‌انتشار، نویسنده (نویسندگان)، جنسیت، وابستگی‌سازمانی، کلمات‌کلیدی، تعداد استنادها و چکیده با استفاده از چک‌لیست استخراج گردید.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد در سال‌های اخیر تعداد مقالات نمایه شده در اسکوپوس و وب‌آوساینس افزایش یافته است. نقش زنان در انتشار مقالات پررنگ بوده به‌گونه‌ای که ۱۲۲ زن در انتشار ۵۶/۶۷ درصد مقالات حضور داشتند. حوزه «آموزش عالی» طیف گسترده‌ای از مقالات (۴۷/۳۳ درصد) را به خود اختصاص داده بود. با بررسی عناوین مجلات مشخص شد تنوع مجلات بسیار زیاد بوده و فقط ۸ مقاله (۵/۳۳ درصد) در مجلات تخصصی بین‌المللی رهبری و مدیریت آموزشی منتشر شده بودند. ۱۸ مقاله (۱۰/۶ درصد) نویسنده (نویسندگانی) داشتند که وابستگی سازمانی آن‌ها خارج از کشور ایران بود. میانگین استناد مقالات نمایه شده در اسکوپوس ۳/۰۱ و وب‌آوساینس ۱/۷۸ بود. این ادبیات با کانون‌های موضوعی متمرکز بر مسائل پیرامون رهبری و رفتار سازمانی بود. این بررسی ۸ حیطه اصلی (رهبری و مدیریت، ارزشیابی، مدیریت دانش، فرهنگ‌سازمانی، اقتصاد آموزش، یاددهی-یادگیری، رفتار سازمانی و عملکرد سازمانی) را شناسایی کرد. همچنین یافته‌ها تغییر پارادایم از «مدیریت» به «رهبری» را نشان دادند.

نتیجه‌گیری: یافته‌های پژوهش می‌تواند بینش و درک عمیق‌تری از کمیت و کیفیت تولیدات دانش رهبری و مدیریت آموزشی به وجود آورد تا در تصمیمات آینده برای گروه مدیریت آموزشی راه گشا باشد و اعضای هیئت‌علمی تلاش‌های خود را متمرکز جهت‌هایی کنند که بیشترین نوید را در تقویت دانش رهبری و مدیریت آموزشی ایران به ارمغان آورد.

کلیدواژگان: رهبری و مدیریت آموزشی، مجلات تخصصی، وب‌آوساینس و اسکوپوس، گروه مدیریت آموزشی، دانشگاه‌های دولتی.

[1]. دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، گروه مدیریت آموزشی، دانشکده مدیریت، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.
Std_GhaemipourM@khu.ac.ir
[2]. نویسنده مسئول: استاد گروه مدیریت آموزشی، دانشکده مدیریت، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران. navehebrahim@khu.ac.ir
[3]. دانشیار گروه مدیریت آموزشی، دانشکده مدیریت، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.zeinabadi_hr@khu.ac.ir
[4]. استاد گروه مدیریت آموزشی و توسعه منابع انسانی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران.ahanchi8@um.ac.ir

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.2008000.1400.13.4.6.6]

مقدمه

محققان آغاز عصر مدرن در مدیریت آموزشی را اواخر دهه ۱۹۵۰ با ظهور «جنبش نظریه در مدیریت آموزشی[1]» تعیین کرده‌اند (کمپبل[2]، ۱۹۷۹؛ اوپلاتکا[3]، ۲۰۰۹، ۲۰۱۰) از آن پس مدیریت آموزشی دهه‌هایی را پشت سر گذاشته و به عصر کنونی یعنی دوره «تثبیت[4]» رسیده است که به دنبال آن افزایش سریع «حجم» و «تنوع» دانش مدیریت آموزشی اتفاق افتاده است (هالینجر و کوواویویچ[5]، ۲۰۱۹). محققان رهبری و مدیریت آموزشی در این رابطه ابراز نگرانی کرده‌اند و مدعی هستند که دانش فعلی در این زمینه عمدتاً بر اساس تحقیقات انجام شده در جوامع غربی انگلیسی زبان می‌باشد (اپلاتکا، ۲۰۰٤؛ کلارک و دونوگو[6]، ۲۰۱۷) به گونه‌ای که آمریکا، انگلستان، کانادا و استرالیا در تولید دانش نقش بسزایی داشته‌اند (هالینجر و کوواویویچ، ۲۰۱۹). این امر در حال تغییر بوده و تولید دانش در مناطق در حال ظهور (جوامع غیر انگلیسی زبان) افزایش یافته و پیشینه مطالعه نیز مؤید این موضوع است که حدوداً از سال ۲۰۰۰ سهم تولید دانش رهبری و مدیریت آموزشی در جوامعی مانند ترکیه (گمیش، بلبیش، گمیش[7] و هالینجر، ۲۰۱۹)، آمریکای لاتین به‌ویژه شیلی و مکزیک (کاستیلو[8] و هالینجر، ۲۰۱۸)، آسیا به‌ویژه چین، هنگ‌کنگ، سنگاپور و مالزی (هالینجر و چن[9]، ۲۰۱٤)، جوامع عربی به‌ویژه امارات (هالینجر و حامد[10]، ۲۰۱۷)، آفریقا به‌ویژه آفریقای جنوبی (هالینجر، ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸) و نیجریه (هالینجر، ۲۰۱۷) رو به افزایش بوده و حتی در سال‌های اخیر جهش زیادی داشته است.

شاید بتوان افزایش رشد تولید دانش در دو دهه اخیر را از یک‌سو به پررنگ شدن موضوع بین‌المللی شدن دانشگاه‌ها و از سوی دیگر به پیدایش و محبوبیت نظام‌های رتبه‌بندی جهانی چه نظام‌های رتبه‌بندی کلی دانشگاه‌ها و چه نظام‌های رتبه‌بندی بر اساس موضوع مرتبط دانست. بین‌المللی شدن آموزش عالی به‌عنوان یک استراتژی دگرگون‌کننده، دانشگاه‌ها را قادر می‌سازد تا استانداردهای خود را تنظیم و بهبود بخشند، رقابت‌پذیری ملی، منطقه‌ای و جهانی خود را افزایش داده و در ایجاد دانش و نوآوری، بهبود آموزش و خدمات تلاش کنند (آلمو[11]، ۲۰۱۹). همچنین، ظهور رتبه‌بندی‌های جهانی باعث تغییر اساسی در جغرافیای سیاسی و اقتصادی آموزش عالی از ملی به جهانی شده است (جونز و هویلر[12]، ۲۰۱۳). امروزه در سراسر جهان علاقه به رتبه‌بندی دانشگاه‌ها افزایش یافته و به یک پدیده جهانی تبدیل‌شده است و می‌توان این موضوع را در افزایش تعداد رتبه‌های سالانه منتشر شده و تعداد کنفرانس‌ها مشاهده نمود (آگیلو، بار ایلان، لون و اورتگا[13]، ۲۰۱۰). رتبه‌بندی دانشگاه‌ها سبکِ کمی ارزیابی عملکرد دانشگاه‌ها هستند (هوانگ[14]، ۲۰۱۱) و بیشتر آن‌ها به اقدامات کتاب‌سنجی[15] اعتماد می‌کنند (آگیلو و همکاران، ۲۰۱۰). تعداد مقالات (اسناد) و تعداد استنادات به ترتیب دو شاخص اساسی کتاب‌سنجی برای ارزیابی بهره‌وری[16] و تأثیر پژوهش می‌باشند (لین، هوانگ و چن[17]، ۲۰۱۳). به‌عنوان مثال، ٤۰ درصد از وزن رتبه‌بندی شانگهای[18] (۲۰۲۰) که یکی از معتبرترین نظام‌های رتبه‌بندی است به شاخص «برونداد پژوهش» اختصاص دارد؛ بعلاوه در چهار نظام رتبه‌بندی موضوعی معتبر جهانی (شانگهای، کیواس، تایمز و یواس نیوز) شاخص‌هایی مانند تعداد انتشارات (مقاله، کتاب، مقاله همایشی، یادداشت) (یواس نیوز) و تعداد مقالات منتشر شده در مجلات برتر در یک موضوع (شانگهای)، تعداد انتشاراتی که در بین یک درصد و

1. theory movement in educational administration
2. Campbell
3. Oplatka
4. consolidation
5. Hallinger & Kovačević
6. Clarke & O'Donoghue
7. Gümüş, Bellibaş, Gümüş & Hallinger
8. Castillo
9. Chen
10. Hammad
11. Alemu
12. Jöns & Hoyler
13. Aguillo, Bar-Ilan, Levene & Ortega
14. Huang
15. bibliometric
16. productivity
17. Lin, Huang & Chen
18. Shanghai Ranking (ARWU)

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]
[DOR: 20.1001.1.20088000.1400.13.4.6.6]

۱۰ درصد مقالات پر استناد قرار دارند (یواس نیوز)، تعداد استنادها (کیواس، تایمز و یواس نیوز) و همکاری بین‌المللی (شانگهای، تایمز و یواس نیوز) از شاخص‌های تأثیرگذار در رتبه‌بندی‌های موضوعی هستند. با توجه به اینکه تولید دانش از وظایف غیرقابل‌انکار مؤسسات آموزش عالی و دانشگاه‌ها محسوب می‌شود، رسیدن به یک دانشگاه بین‌المللی به‌طور عام و یک گروه آموزشی برتر به‌طور خاص و برخورداری از جایگاه مناسب در نظام‌های رتبه‌بندی جهان نیازمند توجه بیشتری است. کشور ایران به‌طور عام و گروه مدیریت آموزشی به‌طور خیلی خاص نمی‌تواند جدا از این المپیک آموزشی باشد و باید برای کسب جایگاه برتر در نظام‌های رتبه‌بندی جهانی و مخصوصاً نظام‌های رتبه‌بندی موضوعی تلاش مضاعف داشته باشد. در این راستا سؤالاتی قابل طرح است از جمله اینکه جایگاه ایران در این رشد روزافزون تولیدات دانش رهبری و مدیریت آموزشی در بین کشورهای غیر انگلیسی زبان و درحال‌توسعه کجاست؟ آیا نویسندگان ایرانی در این رقابت نفس‌گیر شرکت داشته و تولیدات اثرگذاری از خود به‌جای گذاشته‌اند؟ کدام مجلات تخصصی سهم بیشتری در انتشار مقالات داشته‌اند؟ سهم همکاری‌های بین‌المللی نویسندگان چقدر بوده است؟ بیشتر کدام موضوعات توجه نویسندگان را به خود جلب کرده است؟ چهارچوب مفهومی موضوعات چگونه بوده است؟ با توجه به سؤال‌های فوق، هدف این پژوهش بازنمایی دانش رهبری و مدیریت آموزشی که توسط اعضای هیئت‌علمی گروه مدیریت آموزشی تولید شده‌اند در نظر گرفته شد تا دانش تولید شده از نظر مواردی مانند: حجم (تعداد)، تعداد استنادهای مقالات، تنوع مجلات و چارچوب موضوعات موردمطالعه توصیف و تحلیل شوند. کسب دید کلی نسبت به دانش تولید شده باعث می‌شود نقاط قوت و ضعفی که در پسِ تولیدات بسیار بالا پنهان شده است نمایان گردد. تا به امروز، پژوهشی که به بازنمایی دانش رهبری و مدیریت آموزشی در ایران پرداخته باشد به‌جز تعداد محدودی از مطالعات ملی (نعمتی، شیربگی، عزیزی و نوه ابراهیم، ۱۳۹۹) و منطقه‌ای با تمرکز بر آسیا (هالینجر و چن، ۲۰۱٤) انجام نشده است. نعمتی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش خود با عنوان «بازنمایی هویت رشته‌ی مدیریت آموزشی در ایران با تأکید بر مقالات منتشر شده در مجلات تخصصی» فقط مقاله‌های تولید شده در چهار مجله فارسی‌زبان (مدیریت مدرسه، مدیریت بر آموزش سازمان‌ها، رهیافتی نو در مدیریت آموزشی و مدیریت و برنامه‌ریزی در نظام‌های آموزشی) را بررسی کرده بودند. در غیاب چنین مطالعاتی، قضاوت درباره رسیدن به اهدافی مانند بین‌المللی شدن و کسب جایگاه برتر در نظام‌های رتبه‌بندی جهانی، دشوار و حتی غیرممکن است. امید است نتایج پژوهش حاضر برای کسب جایگاه برتر در بین رتبه‌بندی‌های جهانی راهگشا باشد؛ به‌عبارت‌دیگر، لازم است که تصمیم گیران و برنامه ریزان برای برخورداری از اقدامات لازم و کافی، از کم و کیف تولید دانش رهبری و مدیریت آموزشی در مجلات بین‌المللی و پایگاه‌های داده جهانی آگاه باشند تا بتوانند برنامه‌ای کارا و اثربخش طراحی و اجرا نمایند.

هدف پژوهش

بازنمایی تولید دانش رهبری و مدیریت آموزشی اعضای هیئت‌علمی گروه مدیریت آموزشی دانشگاه‌های دولتی ایران در مجلات تخصصی بین‌المللی و پایگاه‌های داده جهانی وب آو ساینس و اسکوپوس.

سؤالات پژوهش

۱. حجم آثار منتشر شده نویسندگان بر اساس سال انتشار در مجلات تخصصی بین‌المللی و پایگاه‌های داده جهانی وب آو ساینس و اسکوپوس چگونه است؟

۲. سهم زنان در مقالات منتشر شده مجلات تخصصی بین‌المللی و پایگاه‌های داده جهانی وب آو ساینس و اسکوپوس چگونه است؟

۳. در قلمرو پژوهش آثار منتشر شده نویسندگان، چه جامعه‌ای موردمطالعه قرار گرفته است؟

٤. سهم مجلات تخصصی بین‌المللی رهبری و مدیریت آموزشی در انتشار آثار نویسندگان چگونه است؟

۵. سهم همکاری‌های بین‌المللی در انتشار آثار نویسندگان چگونه است؟

٦. تعداد و میانگین استنادهای مقالات منتشر شده در پایگاه‌های اسکوپوس و وب آو ساینس چگونه است؟

۷. کدام مقالات منتشر شده جزء اثرگذارترین مقالات در پایگاه‌های اسکوپوس و وب آو ساینس بودند؟

۸. حیطه‌های مطالعاتی و ابعاد مورد تأکید نویسندگان در مجلات تخصصی بین‌المللی و پایگاه‌های داده جهانی وب آو ساینس و اسکوپوس کدامند؟

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.20088000.1400.13.4.6.6]

مبانی نظری و پیشینه تجربی پژوهش

رشته مدیریت آموزشی نسبتاً جوان است و تلاش‌های صورت گرفته برای ردیابی مبانی فلسفی و تاریخی مدیریت آموزشی به‌عنوان یک حوزه علمی به اوایل دهه ۱۹۶۰ برمی‌گردد. لذا با توجه به هدف پژوهش در این نوشتار سعی شده است سیر تکاملی مدیریت آموزشی ارائه گردد. عصر مدرن مدیریت آموزشی در اواخر دهه ۱۹۵۰ با ظهور «جنبش نظریه در مدیریت آموزشی» آغاز (کمپبل، ۱۹۷۹؛ اوپلاتکا، ۲۰۰۹، ۲۰۱۰) و در طول دهه ۱۹۶۰ محققانی مانند برینر و کمپبل[1] (۱۹۶۴)، کمپبل و فابر[2] (۱۹۶۱)، اریکسون[3] (۱۹۶۷) و لیپهام[4] (۱۹۶۴) اولین نسل از تحقیقات تجربی و نظری در مدیریت آموزشی را بررسی و سپس به‌عنوان «مدیریت آموزشی» از آن یاد کردند (هالینجر و چن، ۲۰۱۴). در این دوران دانش شدیداً تحت تأثیر جنبش نظریه (گریفیتز، ۱۹۷۹) و محققان به دنبال ایجاد چشم‌انداز «علم مدیریت آموزشی[5]» بودند (کمپبل، ۱۹۷۹؛ گریفیتز، ۱۹۷۹). این فعالیت‌ها اولین تلاش‌های آشکار دانشمندان برای به‌کارگیری رویکردهای منظم در جهت تولید دانش مدیریت آموزشی بود (کمپبل، ۱۹۷۹؛ اریکسون، ۱۹۶۷، ۱۹۷۹؛ گریفیتز، ۱۹۷۹؛ هالر[6]، ۱۹۷۹؛ لیپهام، ۱۹۶۴؛ مارس[7]، ۱۹۷۸). در دهه ۱۹۷۰ تحقیقات تجربی[8] و علاقه به عمل[9] افزایش یافت (اوپلاتکا، ۲۰۰۹)، بااین‌وجود محققان فقدان تحقیقات با برنامه[10] و جدا شدن بیشتر تحقیقات مدیریت آموزشی از هدف اصلی آن، یعنی «یادگیری دانش آموزان» را ذکر می‌کنند (بریجز[11]، ۱۹۸۲؛ اریکسون، ۱۹۷۹؛ لیث وود و مونتگومری[12]، ۱۹۸۲؛ مورفی، هالینجر و میتمن[13]، ۱۹۸۳). اوپلاتکا (۱۳۹۷)، حیطه‌های اصلی مطالعات در این دوران را سیاست و حاکمیت/ساختار سازمانی، رهبری آموزشی (دموکراتیک)، تغییر و نوآوری در موسسه آموزشی، برنامه‌های آماده‌سازی مدیران مدارس، آموزش عالی و حرفه معلمان بیان می‌کند. همچنین، در این دوران انجمن‌ها و مجلات علمی بسیاری مانند انجمن بریتانیایی مدیریت و رهبری آموزشی[14] (۱۹۶۰[15]) شورای کشورهای مشترک‌المنافع برای مدیریت آموزشی[16] (۱۹۶۵)، شورای استرالیایی مدیریت آموزشی[17] (۱۹۷۳[18])، مجمع اروپایی مدیریت آموزشی[19] (۱۹۷۸)، فصلنامه مدیریت آموزشی[20] (۱۹۶۵) و مجله مدیریت آموزشی[21] (۱۹۷۵) شکل گرفتند.

جریان اصلی در دانش مدیریت آموزشی در دهه ۱۹۸۰ باعث ایجاد شاخه‌هایی در زمینه تحقیق شد که بر «جنسیت و رهبری مدارس»، «مدارس اثربخش»، «پیشرفت مدرسه» و «رهبری مدیران آموزشی[22]» متمرکز بودند (گاموس، بلیباس، ایسن و گاموس[23]، ۲۰۱۸، هالینجر و هک، ۱۹۹۶، ۱۹۹۸؛ اوپلاتکا، ۲۰۱۰، وانگ، باورز و فیکیس[24]، ۲۰۱۷). همچنین، در این دوران کتاب «راهنمای تحقیق در

---

1. Briner and Campbell
2. Campbell and Faber
3. Erickson
4. Lipham
5. science of educational administration
6. Haller
7. March
8. empirical research
9. practice
10. programmatic research
11. Bridges
12. Leithwood & Montgomery
13. Murphy, Hallinger, & Mitman
14. British Educational Leadership, Management and Administration Society (BELMAS)

[15]. انگیزه ایجاد انجمن بریتانیایی مدیریت آموزشی در دهه ۱۹۶۰ شکل گرفت و در سال ۲۰۰۰ به نام انجمن رهبری آموزشی اضافه شد.

16. Commonwealth Council for Educational Administration and Management (CCEAM)
17. Australian Council for Educational Administration (ACEA)

[18]. این شورا در سال ۱۹۷۳ تأسیس شد و نام این سازمان به شورای رهبران آموزشی استرالیا در سال ۲۰۰۲ تغییر یافت.

19. European Forum on Educational Administration (EFEA)
20. Educational Administration Quarterly (EAQ)
21. Journal of Management Education (JME)
22. principal instructional leadership
23. Gumus, Bellibas, Esen, & Gumus
24. Wang, Bowers & Fikis

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.20088000.1400.13.4.6.6]

مدیریت آموزشی[۱]» توسط بویان در سال ۱۹۸۸ و مجلاتی مانند مجله بین‌المللی رهبری و مدیریت مدارس[۲] (۱۹۸۱) و مجله بین‌المللی مدیریت آموزشی[۳] (۱۹۸۷) منتشر شدند. در دهه ۱۹۹۰، علایق جدیدی مانند «تغییر ساختار مدارس[٤]»، «توسعه رهبری[٥]»، «حرفه‌ای سازی رهبری مدرسه[٦]» و «رهبری تحول مدار[۷]» ظهور یافت (اوپلاتکا، ۲۰۰۹، ۲۰۱۰؛ وانگ و همکاران، ۲۰۱۷). همچنین، اولین شماره مجله بین‌المللی رهبری در آموزش‌وپرورش[۸] در سال ۱۹۹۸ منتشر شد.

دهه‌ی اول قرن بیست و یکم (۲۰۰۰)، شاهدِ ادغام پژوهش‌های رهبری و پیشرفت مدارس بود (به‌عنوان مثال: هالینجر، ۲۰۰۳، ۲۰۰۵؛ لیث وود، هریس و هاپکینز[۹]، ۲۰۰۸؛ لیث وود و سان[۱۰]، ۲۰۰۵؛ رابینسون، لوید و روو[۱۱]، ۲۰۰۸) و خطوط جدیدی از دانش که بر رهبری مشارکتی (گرون[۱۲]، ۲۰۰۰؛ مارکس و پرنتی[۱۳]، ۲۰۰۳؛ یارک بار و دوک[۱٤]، ۲۰۰٤) و عدالت اجتماعی (اشیلدز[۱٥]، ۲۰۰٤ و توهاریس[۱٦]، ۲۰۰۷) متمرکز بودند پدید آمد. دهه (۲۰۱۰) شاهد گرایش‌های بین‌المللی شدن دانش بود؛ زیرا تا سال ۲۰۱۰، دانش مدیریت آموزشی عمدتاً از مطالعات انجام شده درمجموعه محدودی از جوامع انگلیسی و آمریکایی بود (هالینجر و کوواویویچ، ۲۰۱۹). ولی اکنون دانش مدیریت آموزشی به‌صورت بین‌المللی می‌باشد (کاستیلو[۱۷] و هالینجر، ۲۰۱۸؛ هالینجر، ۲۰۱۷، ۲۰۱۸)؛ به‌عبارت‌دیگر، سهم کشورهای دیگر (به غیر از جوامع انگلیسی و آمریکایی) در توسعه دانش مدیریت آموزشی افزایش یافته است. در این دوران، کالج ملی رهبری مدرسه[۱۸] در سال ۲۰۰۰ تأسیس و در سال ۲۰۱۳، نام آن به کالج ملی آموزش و رهبری[۱۹] تغییر یافت و اولین جلد مجله رهبری و سیاست در مدارس[۲۰] نیز در سال ۲۰۰۰ منتشر شد.

برای تکمیل بحث، پژوهش‌های انجام شده در زمینه بررسی تولید دانش رهبری و مدیریت آموزشی بررسی و ارائه شده است. با مرور پیشینه مشخص شد یکی از مهم‌ترین پژوهش‌ها توسط هالینجر و کوواویویچ (۲۰۱۹) با عنوان «مرور کتابشناختی تحقیقات در زمینه مدیریت آموزشی: نقشه‌برداری علمی ادبیات از ۱۹٦۰ تا ۲۰۱۸» انجام شده است. این مرور سیستماتیک از «نقشه‌برداری علمی» به‌عنوان ابزاری برای درک تکامل تحقیقات مدیریت آموزشی استفاده کرده و به دنبال حجم اسناد، مسیر رشد، توزیع جغرافیایی تحقیقات مدیریت آموزشی، شناسایی نویسندگان و اسناد تأثیرگذار و روشن کردن ساختار فکری در این زمینه بوده است. نویسندگان ۲۲۳٦۱ مقاله معتبر منتشر شده (به‌جز کتاب و فصل کتاب و مقالات همایشی) در ۲۲ مجله مدیریت آموزشی که در اسکوپوس نمایه شده بودند و بر «رهبری و مدیریت آموزشی در مدارس و آموزش عالی» متمرکز بودند را شناسایی و بررسی کردند. ولی مجلاتی که صرفاً بر سیاست آموزش (مانند مجله سیاست آموزشی) یا آموزش عالی (مانند مجله آموزش عالی) متمرکز بودند را حذف کردند. یافته‌های این پژوهش نشان داد تولید دانش در دهه ۱۹٦۰ آغاز و در دهه‌های بعد به‌طور پیوسته رشد کرده است. در سال ۲۰۱۸، تسلط چهار جامعه انگلیسی زبان یعنی ایالات متحده، انگلستان، کانادا و استرالیا در تولید دانش مشهود بوده بطوریکه ۸۳ درصد از حجم مقالات را به خود اختصاص داده و

1. Handbook of research on educational administration: a project of the American Educational Research Association
2. School Leadership & Management
3. International Journal of Educational Management (IJEM)
4. school restructuring
5. leadership development
6. professionalization of school leadership
7. transformational school leadership
8. International Journal of Leadership in Educatio
9. Leithwood, Harris, & Hopkins
10. Leithwood & Sun
11. Robinson, Lloyd, & Rowe
12. Gronn
13. Marks & Printy
14. York-Barr & Duke
15. Shields
16. Theoharis
17. Castillo & Hallinger
18. National College for School Leadership
19. National College for Teaching and Leadership
20. Leadership and Policy in Schools

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]
[DOR: 20.1001.1.20088000.1400.13.4.6.6]

سایر مقالات مربوط به آفریقای جنوبی، اسرائیل، هلند، هنگ‌کنگ، آلمان و نیوزلند بوده است. رتبه‌بندی نویسندگان پر استناد هم مؤید این موضوع بود، زیرا ملیت اکثر آنان از ایالات متحده، انگلستان و کانادا بودند. قابل‌ذکر است که نویسندگان پر استناد به دلیل دانش خود در رهبری مدرسه، پیشرفت و اثربخشی مدرسه برجسته شدند. همچنین، یافته‌ها حاکی از مشارکت و تأثیر زنان در تولید دانش بود. تأثیرگذارترین مجلات مدیریت آموزشی نمایه شده در اسکوپوس بر اساس استنادها به ترتیب: بررسی اقتصاد آموزش‌وپرورش[۱]، فصلنامه مدیریت آموزشی، رهبری آموزشی[۲]، مجله مدیریت آموزشی، اثربخشی مدرسه و پیشرفت مدرسه، آموزش شهری[۳]، مجله بین‌المللی مدیریت آموزشی، آموزش‌وپرورش و جامعه شهری[۴]، مدیریت و رهبری آموزشی، پژوهشنامه انجمن ملی مدیران مدارس متوسطه[۵]، مجله بین‌المللی رهبری در آموزش‌وپرورش، مجله تغییرات آموزشی[۶]، رهبری و مدیریت مدرسه، مجله ارزیابی کارکنان در آموزش‌وپرورش[۷]، پیشرفت مدارس[۸]، مدیریت در آموزش‌وپرورش[۹]، سازمان مدرسه[۱۰]، مجله تاریخ و مدیریت آموزشی[۱۱]، رهبری و سیاست در مدارس، آموزش به‌عنوان تغییر[۱۲]، مجله بین‌المللی مدیریت در آموزش‌وپرورش[۱۳] و پیشرفت در مدیریت آموزشی[۱۴]، بود. ولی بیشترین مقالات به ترتیب در مجلات پژوهشنامه انجمن ملی مدیران مدارس متوسطه، رهبری آموزشی، بررسی اقتصاد آموزش‌وپرورش، آموزش‌وپرورش و جامعه شهری، مجله مدیریت آموزشی، مجله بین‌المللی مدیریت آموزشی، فصلنامه مدیریت آموزشی، آموزش شهری، مدیریت و رهبری آموزشی، مدیریت در آموزش‌وپرورش، اثربخشی مدرسه و پیشرفت مدرسه، مجله تاریخ و مدیریت آموزشی، سازمان مدرسه، پیشرفت مدارس، مجله بین‌المللی رهبری در آموزش‌وپرورش، رهبری و مدیریت مدرسه، مجله ارزیابی کارکنان در آموزش‌وپرورش، مجله تغییرات آموزشی، پیشرفت در مدیریت آموزشی، مجله بین‌المللی مدیریت در آموزش‌وپرورش، آموزش به‌عنوان تغییر و رهبری و سیاست در مدارس، منتشر شده بودند. متداول‌ترین کلمات کلیدی «رهبری»، «آموزش عالی» و «دانشجویان/دانش آموزان[۱۵]» بودند که نشانگر محوریت مفهومی این مفاهیم در ادبیات مدیریت آموزشی بود. ظهور کلمه کلیدی «آموزش عالی» در یافته‌های آنان غیرمنتظره بود زیرا مجلاتی که منحصراً به آموزش عالی پرداخته بودند از این پژوهش حذف شده بودند. در دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ مفاهیم «رهبری» و «دانشجویان/دانش آموزان» در دانش اولیه مدیریت آموزشی دیده نمی‌شد. همچنین، نویسندگان با بررسی کلمات کلیدی سه محور اصلی یادگیری و توسعه دانش آموزان[۱۶] (مانند: پیشرفت دانش آموزان، دانش آموزان، یادگیری)، رهبری و مدیریت مدرسه (شامل انواع مختلف رهبری (مانند: رهبری آموزشی[۱۷] و توزیع شده[۱۸]، مدیر مدرسه)، فرآیندهای آموزشی (مانند: معلمان، اعتماد، یادگیری معلم، همکاری)، نتایج مدرسه (مانند: تغییر، بهبود مدرسه، اصلاح آموزش)، مدیریت مدرسه (مانند: تصمیم‌گیری، اداره مدرسه[۱۹]، پاسخگویی، سیاست آموزشی و اصلاح آموزش) و مجموعه‌ای از کلمات کلیدی مرتبط با اخلاق، نژاد، جنسیت و عدالت اجتماعی) و امور مالی و اقتصادی آموزش (شامل کارکردهای تولید آموزشی[۲۰] (مانند: سرمایه انسانی، یاددهی و یادگیری، پیشرفت تحصیلی، بازگشت به آموزش[۲۱]، انتخاب

1. Economics of Education Review (EER)
2. Educational Leadership (EdLead)
3. Urban Education (UE)
4. Education and Urban Society (EUS)
5. National Association of Secondary School Principals (NASSP)
6. Journal of Educational Change (JEC)
7. journal of Personnel Evaluation in Education (JPEE)
8. Improving Schools (IS)
9. Management in Education (MIE)
10. School Organization (SO)
11. Journal of Educational Administration & History (JEAH)
12. Education as Change (EaC)
13. International Journal of Management in Education (IJME)
14. Advances in Educational Administration (AEA)
15. Students
16. Student Learning and Development
17. instructional
18. distributed
19. school governance
20. educational production functions
21. returns to education

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]
[DOR: 20.1001.1.20088000.1400.13.4.6.6]

مدرسه، تأثیر اقتصادی و اشتغال) و ویژگی‌های مالی مرتبط با ارائه آموزش[1] (مانند: حقوق معلمان، کارایی، هزینه‌ها و تخصیص منابع)) را استخراج کرده بودند.

گمیش و همکاران (۲۰۱۹)، پژوهشی با عنوان «نقشه‌برداری علمی تحقیقات رهبری و مدیریت آموزشی در ترکیه: بررسی کتابشناختی انتشارات بین‌المللی» انجام دادند. این مطالعه مقالات منتشر شده در ۸ مجله اصلی بین‌المللی رهبری و مدیریت آموزشی ((JEA)، (IJLE)، (IJEM)، (LPS)، (SLAM)، (SESI)، (EAQ)، (EMAL)) و مقالات نمایه شده در پایگاه استنادی وب آو ساینس بین سال‌های ۱۹۹٤ تا ۲۰۱۸ که توسط نویسندگان ترک منتشر شده بودند را بررسی نمودند. درمجموع ۳۱۳ مقاله با استفاده از تحلیل کتابشناختی[2] برای پاسخ به سؤالات تحلیل شدند. یافته‌های پژوهش آنان نشان داد ۹٦ درصد از ادبیات موجود از سال ۲۰۰٦ به بعد منتشر شده بود. همچنین، حجم بسیار کمی از مقالات (۱۲ مقاله در (IJLE)، ۱۱ مقاله در (EMAL)، ۱۱ مقاله در (IJEM) و ۸ مقاله در (JEA)) در مجلات بین‌المللی منتشر شده بودند. اکثر مقالات تجربی (۹۳ درصد) و تنها ۷ درصد از آن‌ها غیرتجربی (۱ درصد تفسیر[3]، ۱ درصد مفهومی و ۳ درصد مروری) بودند. میانگین استناد به هر مقاله (۱٦/۷) بود که ۵۳ مقاله اصلاً استناد نشده بودند. همچنین، ۳ مقاله بالای ۲۰۰ استناد، ۸ مقاله بالای ۱۰۰ استناد و ۲۵ مقاله بالای ۵۰ استناد دریافت کرده بودند. آنان با استفاده از تجزیه‌وتحلیل کلمات کلیدی برای مقالات نمایه شده در وب آو ساینس چهار خوشه شناسایی کردند: خوشه‌ای که تمرکز بر مدیران مدارس، معلمان، پیشرفت دانش آموزان و پیشرفت مدرسه داشت. خوشه‌ای که متمرکز بر «رابطه» بین رفتارها و نگرش‌های سازمانی مانند تعهد، رضایت شغلی، اعتماد و شهروندی بود. خوشه‌ای که متمرکز بر رهبری مدرسه، عملکرد و رفتار بود و خوشه‌ای که بر فرهنگ مدرسه و آموزش عالی تمرکز داشت. به‌طورکلی ادبیات پژوهش در حوزه رهبری و مدیریت آموزشی در ترکیه متمرکز بر موضوعاتی پیرامون رهبری مدرسه و رفتار سازمانی بود.

کاستیلو و هالینجر (۲۰۱۸) پژوهشی با عنوان «بررسی سیستماتیک تحقیقات رهبری و مدیریت آموزشی در آمریکای لاتین، ۲۰۱۷-۱۹۹۱» انجام دادند. هدف از این بررسی، درک بیشتر از تولید دانش در زمینه رهبری و مدیریت آموزشی در آمریکای لاتین بود. آن‌ها یک «بررسی توپوگرافی[4]» از ٤۸ مقاله منتشر شده در هشت مجله اصلی رهبری و مدیریت آموزشی بین سال‌های ۱۹۹۱ تا ۲۰۱۷ برای پاسخ به سؤالات پژوهش (نظیر حجم انتشار، استناد، مجلات، موضوعات و مدل‌های مفهومی و روش‌های تحقیق) انجام دادند. از مهم‌ترین یافته‌های این پژوهش می‌توان به افزایش حجم مقالات از سال ۲۰۰۰ اشاره کرد؛ بطوریکه ۹۱ درصد مقالات از سال ۲۰۰۰، ۷۵ درصد از سال ۲۰۰٦ و ۵٦ درصد از سال ۲۰۱۲ به بعد منتشرشده بودند. پوشش جغرافیایی در سراسر آمریکای لاتین بسیار نابرابر بود بطوریکه شیلی و مکزیک ٦۱ درصد از کل مقالات آمریکای لاتین را به خود اختصاص داده بودند و توزیع مقالات در مجلات بدین‌صورت بود که SESl (۲۷/۰۸ درصد)، IJLE (۲۰/۸۳ درصد)، EMAL (۱٦/٦۷ درصد)، JEA (۱٦/٦۷ رصد)، IJEM (۸/۳۳ درصد)، SLAM (٦/۲۵ درصد)، EAQ (٤/۱۷ درصد) و در مجله LPS مقاله‌ای چاپ نشده بود. همچنین، ۷۹ درصد مقالات تجربی، ۲ درصد مروری، ۱۹ درصد مفهومی یا تفسیری[5] و ۵ درصد از مقالات از روش‌های ترکیبی، ٤٤ درصد از روش‌های کیفی و ۵۱ درصد از روش‌های کمی استفاده کرده بودند. از همه مهم‌تر تمرکز مقالات بر رهبری (مانند: رهبری آموزشی، رهبری عدالت اخلاقی و اجتماعی، رهبری تحول‌گرا، پاسخ‌های رهبری به زمینه‌های خاص مدرسه و تجزیه‌وتحلیل زمینه سیاست برای رهبری مدرسه)؛ مدیریت مدرسه و مدیریت (مانند: مدیریت منابع مدرسه، امکانات، ساختارهای سازمانی، سیاست‌های دولت مربوط به عدم تمرکز، اصلاحات آموزش، پاسخگویی، کیفیت آموزش و مسئولیت‌های مدیریت مدیران مدرسه) و سایر موضوعات مانند اثربخشی و بهسازی مدرسه، مدیران مدارس و اصلاح و تغییر در آموزش بود.

هالینجر و حامد (۲۰۱۷)، پژوهشی با عنوان «تولید دانش رهبری و مدیریت آموزشی در جوامع عرب: مرور سیستماتیک تحقیقات» انجام دادند. در این بررسی ٦۲ مقاله که در طول سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱٦ در ۹ مجله اصلی بین‌المللی رهبری و مدیریت آموزشی (۸ مجله

1. financial features associated with the provision of education
2. bibliometric analysis
3. commentary
4. topographical review
5. conceptual/commentary

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]
[DOR: 20.1001.1.20088000.1400.13.4.6.6]

قبلی بعلاوه مجله مطالعات بین‌المللی در مدیریت آموزشی[1]) منتشر شده بود را موردبررسی قرار دادند. از روش‌های کمی برای پاسخ به سؤالات پژوهش (حجم انتشار، توزیع جغرافیایی، روش تحقیق مقالات) استفاده کردند. یافته‌های پژوهش آنان نشان داد که سهم انتشار جوامع عرب (٦٢ مقاله) در مقابل ٤٠٠٠ مقاله منتشر شده در طول سال‌های ٢٠٠٠ تا ٢٠١٦ در ٩ مجله اصلی بین‌المللی رهبری و مدیریت آموزشی بسیار اندک بود. همچنین، حدود ٩٠ درصد مقالات از سال ٢٠٠٦ تا ٢٠١٦ منتشر و توزیع جغرافیایی نابرابر بود بطوریکه امارات متحده عربی (٢٤/١٩ درصد)، بخش عربی اسرائیل (١٩/٣٥ درصد،)، مصر (١١/٢٩ درصد)، اردن (٩/٦٨ درصد) و لبنان (٦/٤٥ درصد) بیشترین سهم را در تولید مقالات داشتند. همچنین توزیع مقالات در مجلات بدین ترتیب بود: IJEM (٣٧/١ درصد)، EMAL (٢٢/٥٨)، JEA (١١/٢٩ درصد)، SLAM (٩/٦٨ درصد)، IJLE (٦/٤٥ درصد)، ISEA (٨/٠٦ درصد)،SESl (٣/٢٣ درصد)، LPS(١/٦١ درصد) و در مجله EAQ هیچ مقاله‌ای منتشر نشده بود و اکثر مقالات از روش تجربی (٨٩ درصد) و بقیه آن‌ها از روش تفسیری (٨ درصد) و مفهومی (٣ درصد) استفاده کرده بودند.

هالینجر (٢٠١٧)، در پژوهشی با عنوان «سطحی از ادبیات پنهان: مرور سیستماتیک تحقیقات رهبری و مدیریت آموزشی در آفریقا» با هدف تجزیه‌وتحلیل کامل ادبیات رهبری و مدیریت آموزشی به توصیف حجم، طرح‌های تحقیق، روش‌ها، موضوعات، نویسندگان و تأثیر استناد مقالات در منطقه آفریقا پرداخت و یک جستجوی بی حد و مرز با هدف شناسایی تمام منابع انگلیسی مربوط به رهبری و مدیریت آموزشی در آفریقا، صرف‌نظر از نوع منبع یا تاریخ انتشار، انجام داد. از کلمات کلیدی مانند «مدرسه»، «مدیر[2]»، «رهبری» و «مدیریت[3]» که یا کلمه «آفریقا» یا نام یک کشور خاص به آن اضافه شده بود به‌عنوان معیار جستجو مقالات در «گوگل» استفاده نمود و درمجموع ٥٠٦ مقاله استخراج و موردبررسی قرار داد. یافته‌های پژوهش وی نشان داد که حدود ٩٥ درصد از مقالات از سال ٢٠٠٠ و حدود ٨٩ درصد از مقالات از سال ٢٠٠٥ به بعد منتشر شده بودند که نشان از روند رو به رشد تولید مقالات بود. از این میان ٣٩/٥٣ درصد از مقالات در حوزه رهبری، ٣٣/٤٠ درصد از مقالات در حوزه مدیریت و ٢٧/٠٧ از مقالات در حوزه مدیریت رهبری[4] بودند. همچنین تعداد کمی از مقالات در مجلات اصلی بین‌المللی رهبری و مدیریت آموزشی (EMAL (٦ درصد)، JEA (٢/٥ درصد)، SLAM (١/٤ درصد) و ISEA (١/٢ درصد)) منتشر شده بودند. توزیع جغرافیایی مقالات یکسان نبود بطوریکه جوامع آفریقایی، آفریقای جنوبی، نیجریه و کنیا بیشترین سهم را در تولید دانش داشتند. ٧٩ درصد مقالات جزء مطالعات تجربی، ٢٠ درصد مفهومی/تفسیری و ١ درصد مروری بودند. در مقالات تجربی، ٤٨/٥ درصد از مقالات از روش کمی، ٣٨/٨ درصد از روش کیفی و ١٢/٨ درصد از روش ترکیبی استفاده کرده بودند. همچنین، عناوین مقالات در حوزه رهبری و مدیریت آموزشی در آفریقا در محورهای: رهبری و یا مدیریت مدیر مدرسه[5]، عدالت اجتماعی، اصلاحات در دولت، رهبری مشارکتی، بافت آموزشی مدرسه، مدیریت رهبری و عملکرد مدرسه، آماده‌سازی و توسعه رهبر، آموزش و یادگیری برنامه درسی پیشرو، رهبری زنان و دسترسی به مدیریت، مدیریت نگرش و عملکرد معلمان، تغییر و اصلاح آموزش، مدیریت کیفیت و عملکرد آموزش و رهبری و نظارت آموزشی قرار گرفتند.

در سال ٢٠١٨ نیز هالینجر پژوهشی با عنوان «مرور سیستماتیک تحقیقات رهبری و مدیریت آموزشی در آفریقای جنوبی: ترسیم تولید دانش در یک جامعه درحال‌توسعه» انجام داد. در این بررسی، ٢٩٢ مقاله رهبری و مدیریت آموزشی که در مجلات انگلیسی زبان تا پایان سال ٢٠١٦ منتشر شده بودند از نظر حجم، رشد در طول زمان، توزیع مجلات، روش‌های تحقیق، مدل‌های مفهومی و موضوعات موردبررسی قرار داد. کلیدواژه‌های مورد جستجو در گوگل اسکالر شامل «مدرسه»، «مدیر»، «رهبری»، «مدیریت» و «آفریقای جنوبی» بود. یافته‌های پژوهش وی حاکی از آن بود که حدود ٨٨/٥ درصد از مقالات از سال ٢٠٠٥، ٩٦/٥ درصد از سال ٢٠٠٢ منتشر شده بودند و تنها ٣/٥ درصد از مقالات متعلق به قبل از سال ٢٠٠٢ بود. همچنین، ٨٠/٨ درصد مقالات از نوع مطالعات تجربی، ١٣/٧ درصد تفسیری، ٢/٧ درصد مفهومی و ٢/٧ درصد مروری بودند. ٦٦/٩ درصد از مطالعات تجربی از روش‌های کیفی، ٢١/٢ درصد از روش‌های کمی و ١١/٩ درصد از روش‌های ترکیبی استفاده کرده بودند. فقط ٧/٨ درصد از مقالات در مجلات اصلی رهبری و مدیریت آموزشی (فقط مجله EMAL) منتشر شده بودند. همچنین یافته‌های پژوهش وی نشان از سه مدل مفهومی غالب بود که عبارت‌اند از: مدل (الف–ب)، مدل

[1]. International Studies in Educational Administration (ISEA)
[2]. principal
[3]. management
[4]. Leadership Management
[5]. Principal Leadership and or Management

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]
[DOR: 20.1001.1.20088000.1400.13.4.6.6]

(ب–ج) که نحوه تأثیر «رهبری/مدیریت» را بر «معلمان، ویژگی‌های سازمان مدرسه و / یا برنامه درسی و آموزش» بررسی کرده بودند و مدل (ب) که مطالعات رهبری یا مدیریت را بدون در نظر گرفتن متغیرهای مستقل یا وابسته توصیف کرده بودند.

مدل الف: شامل سابقه مربوط به بافت (بافت، تغییر، دولت، روستایی، والدین، اصلاحات آموزشی، شرایط چالش‌برانگیز) و سابقه مربوط به شخص (توسعه و آمادگی رهبر، جنسیت، هوش هیجانی رهبر).

مدل ب: شامل رهبری/مدیریت (رهبری، مدیریت، رهبری مشارکتی، رهبری آموزشی، رهبری تحول‌گرا، عملکرد شغلی مدیر مدرسه).

مدل ج: شامل سازمان مدرسه و تدریس (برنامه درسی، یادگیری و تدریس، یادگیری حرفه‌ای معلم، عملکرد شغلی معلم، امور مالی، فرهنگ مدرسه).

هالینجر و چن (۲۰۱٤)، پژوهشی با عنوان «مروری بر تحقیقات رهبری و مدیریت آموزشی در آسیا: تحلیل تطبیقی موضوعات و روش‌های تحقیق، سال‌های ۲۰۱۲–۱۹۹۵» انجام دادند. این مطالعه نتایج حاصل از بررسی موضوعات و روش‌های تحقیق ادبیات رهبری و مدیریت آموزشی آسیا بین سال‌های ۱۹۹۵ و ۲۰۱۲ را نشان می‌دهد. از مرور سیستماتیک برای بررسی ٤۷۸ مقاله منتشر شده در هشت مجله اصلی بین‌المللی رهبری و مدیریت آموزشی در این دوره برای پاسخ به سؤالات پژوهش (نظیر حجم و استناد، موضوعات و روش‌های تحقیق) استفاده شده است. آنان برای تسهیل در تحلیل، منطقه آسیا به چهار گروه (غرب آسیا: از ترکیه در جنوب تا شبه‌جزیره عربستان و از شرق به ایران؛ آسیای میانه: شامل جمهوری‌هایی است که در گذشته اتحاد جماهیر شوروی را تشکیل می‌دادند؛ آسیای جنوبی: شامل افغانستان، نپال، بوتان، پاکستان، بنگلادش و شبه‌قاره هند و آسیای شرقی: شامل چین بزرگ، کره و ژاپن و کشورهای جنوب شرقی آسیا) تقسیم کرده بودند. یافته‌های آنان حاکی از آن بود که اگرچه تعداد نشریات آسیایی نسبتاً کم بود، اما سال‌های اخیر افزایش مداومی داشته است. بطوریکه ۸۲/۲ درصد مقالات از سال ۲۰۰۰ و ۵۵/٤۳ درصد از سال ۲۰۰٦ به بعد منتشرشده بودند. همچنین، اکثر پژوهش‌ها مربوط به دو منطقه شرق آسیا ٤۹ درصد و غرب آسیا ۳٤ درصد بود. تولید دانش به دو کشور هنگ‌کنگ (۳۲ درصد) و اسرائیل (۲۳ درصد) مرتبط بود و کشورهای تولید دانش، سنگاپور (۵/٦ درصد)، چین (۵/٤ درصد) و ترکیه (٤/٦ درصد) رتبه‌های بعدی را به خود اختصاص داده بودند. همچنین، ٦٦ درصد از نشریات، کمتر از ۱۰ استناد، ۱٦ درصد بین ۱۱ تا ۲۰ استناد، ۱٤ درصد بین ۲۱ تا ۵۰ استناد، ۳ درصد بین ۵۱ تا ۱۰۰ استناد و فقط یک درصد بالای ۱۰۰ استناد داشتند. حدوداً ۲۷ درصد از مقالات از روش کمی، ۳۱ درصد از روش کیفی، ۱٤/٤ درصد از روش ترکیبی و ۲۷/٦ درصد از روش های غیرتجربی استفاده کرده بودند. یکی دیگر از یافته‌های مهم آنان طبقه‌بندی موضوعات در ۲۰ طبقه: رهبری در مدارس، تغییر، تأثیرات مدرسه و پیشرفت[1]، بافت فرهنگی، رهبری در آموزش عالی، رفتار سازمانی (متغیرهای رفتار سازمانی و فرهنگ/تعهد)، دولت (به‌عنوان مثال عدم تمرکز)، توسعه منابع انسانی، برنامه درسی و آموزش، مدیر مدرسه، معاونان و رهبران میانی، ارزش‌ها، اخلاق و عدالت اجتماعی، ارتباطات و فناوری اطلاعات، تصمیم‌گیری، نظریه، هیجانات (شامل انگیزه، رضایت و تعارض)، والدین و جامعه، اقتصاد آموزش، بازاریابی، جنسیت و سایر موضوعات بود.

نعمتی و همکاران (۱۳۹۹)، پژوهشی با عنوان «بازنمایی هویت رشته‌ی مدیریت آموزشی در ایران با تأکید بر مقالات منتشر شده در مجلات تخصصی» انجام دادند. آنان تمام مقالات تخصصی منتشر شده (۹٤ مقاله) در چهار مجله مدیریت مدرسه، مدیریت بر آموزش سازمان‌ها، رهیافتی نو در مدیریت آموزشی و مدیریت و برنامه‌ریزی در نظام‌های آموزشی را در چهار حیطه اصلی (ویژگی‌ها و مهارت‌های مدیریتی، سبک‌های رهبری، ابعاد شناسایی رهبران توانمند و اثربخشی) و سه حیطه فرعی (ارزشیابی، نگرش سنجی اعضای جامعه مدرسه و علم‌سنجی در مدیریت آموزشی) قرار دادند.

به‌طورکلی با مرور پیشینه مشخص شد، قرن بیست و یکم، شاهد پیشرفت قابل‌توجه دانش مدیریت آموزشی در سراسر جهان بوده است. اصطلاح مدیریت آموزشی به‌عنوان یک برداشت محدود از این رشته تلقی می‌شود و با توجه به اینکه موضوع «رهبری» طی ۲۰ سال گذشته جایگاه اصلی‌تری به دست آورده است، زمینه‌ای را برای «نام‌گذاری دوباره» این رشته فراهم می‌کند. بطوریکه اصطلاح «رهبری و مدیریت آموزشی» به تدریج جایگزین «مدیریت آموزشی» شده است و به‌عنوان لقب پذیرفته‌شده‌ای برای این رشته از بدو

[1]. Change, School Effects, and Improvement

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.2008000.1400.13.4.6.6]

ورود به قرن بیست و یکم به یادگار مانده است (هالینجر و چن، ۲۰۱٤) و تعداد زیادی از محققان بین‌المللی فعالانه درگیر تحقیقات تجربی در زمینه رهبری آموزشی می‌باشند (هالینجر، ۲۰۱۳).

روش پژوهش

هدف مطالعه حاضر بازنمایی تولیدات رهبری و مدیریت آموزشی اعضای هیئت‌علمی گروه مدیریت آموزشی دانشگاه‌های دولتی ایران در مجلات اصلی بین‌المللی رهبری و مدیریت آموزشی و پایگاه‌های داده وب او ساینس و اسکوپوس از سال ۱۹٦۰ تا ماه آوریل ۲۰۲۱ می‌باشد. لذا با توجه به هدف مطالعه، از روش مرور سیستماتیک برای پاسخ به سؤالات پژوهش استفاده گردید. بدیهی است برای یافتن پاسخ صحیح و دقیق به سؤالات پژوهش، باید اطلاعات موجود شناسایی، استخراج و تحلیل شوند. با توجه به اهداف چندوجهی این بررسی سه منبع اصلی یعنی مجلات بین‌المللی رهبری و مدیریت آموزشی، پایگاه داده وب آو ساینس و اسکوپوس برای رسیدن به اطلاعات، منظور گردید. به زعم نویسندگانی مانند گمیش و همکاران (۲۰۱۹)، کاستیلو و هالینجر (۲۰۱۸)، هالینجر و حامد (۲۰۱۷) و هالینجر و چن (۲۰۱۵) مجلات اصلی بین‌المللی رهبری و مدیریت آموزشی شامل: ۱) مجله مدیریت آموزشی[1]، ۲) مجله بین‌المللی رهبری در آموزش‌وپرورش[2]، ۳) مجله بین‌المللی مدیریت آموزشی[3]، ٤) رهبری و سیاست در مدارس[4]، ۵) رهبری و مدیریت مدرسه[5]، ٦) اثربخشی مدرسه و بهبود مدرسه[6]، ۷) فصلنامه مدیریت آموزشی[7] و ۸) مدیریت و رهبری آموزشی[8] هستند؛ بنابراین در این پژوهش ۸ مجله مذکور به‌عنوان یکی از منابع استخراج اطلاعات در نظر گرفته شد. همچنین، معتبرترین نظام‌های رتبه‌بندی جهانی اطلاعات کتاب‌سنجی خود را از پایگاه‌های داده وب آو ساینس (مانند شانگهای و لایدن) یا اسکوپوس (مانند کیو اس و تایمز) استخراج می‌کنند که این دو پایگاه داده نیز به‌عنوان منابع استخراج اطلاعات در نظر گرفته شدند. به‌طورکلی سه منبع (۱. مقالات منتشر شده در ۸ مجله بین‌المللی رهبری و مدیریت آموزشی، ۲. مقالات نمایه شده در وب آو ساینس و ۳. مقالات نمایه شده در اسکوپوس) برای رسیدن به جامعه هدف بررسی شد. جامعه هدف این پژوهش مقالات منتشر شده توسط اعضای هیئت‌علمی گروه مدیریت آموزشی دانشگاه‌های دولتی می‌باشد که در مقطع دکتری رشته مدیریت آموزشی در سال‌های ۱۳۹۹ و یا ۱٤۰۰ دانشجو پذیرفته‌اند که شامل دانشگاه‌های تهران، شهید بهشتی، علامه طباطبایی، اصفهان، شیراز، فردوسی، خوارزمی، ارومیه، بوعلی سینا، سمنان، شهید چمران، محقق اردبیلی، کردستان است. قابل‌ذکر است که اعضای هیئت‌علمی «بازنشسته» در جامعه هدف قرار گرفتند؛ زیرا آن‌ها نیز در تولید دانش نقش داشتند. معیار جستجو «نام و نام خانوادگی» اعضای هیئت‌علمی به «زبان انگلیسی» بود؛ بنابراین نام و نام خانوادگی انگلیسی آن‌ها از سایت دانشگاه‌های مربوطه استخراج و مبنای جستجو قرار گرفت. بعد از تعیین جامعه هدف و معیار جستجو همه اسناد (کتاب، فصل کتاب، مقاله، مقاله همایش، یادداشت) منتشر شده از منابع ذکر شده استخراج شدند ولی فقط مقالات پژوهشی مورد تحلیل قرار گرفتند؛ بازه زمانی جستجو و استخراج اطلاعات ماه آوریل ۲۰۲۱ (۱۵ تا ۳۱ فروردین ۱٤۰۰) بود. جمعاً ۱۹۱ سند (۱۵۰ مقاله پژوهشی، ۳۳ مقاله همایشی و ۸ فصل کتاب) از منابع مذکور استخراج گردید. فصول کتاب (در سال ۲۰۱۰: یک اثر و سال ۲۰۱۸: ۷ اثر) و مقالات همایشی (۲۰۰۸ :۲، ۲۰۱۰: ۹، ۲۰۱۱: ۱۷، ۲۰۱٤: ۲، ۲۰۱۵: ۱، ۲۰۱۷: ۱ و ۲۰۱۸: ۱) از مراحل تحلیل حذف گردیدند و ۱۵۰ مقاله پژوهشی تحلیل شدند. برای گردآوری اطلاعات از چک لیست (سیاهه) استفاده شد که به‌وسیله آن اطلاعاتی نظیر «عنوان، سال انتشار، کلمات کلیدی، چکیده، نام نویسنده (نویسندگان)، وابستگی سازمانی، نام مجله، تعداد استنادات مقالات در پایگاه‌های داده وب آو ساینس و اسکوپوس و تعداد نویسندگان زن و مرد» از مقالات جمع‌آوری گردید.

[1] .Journal of Educational Administration (JEA)
[2] .International Journal of Leadership in Education (IJLE)
[3] .International Journal of Educational Management (IJEM)
[4] .Leadership and Policy in Schools (LPS)
[5] .School Leadership and Management (SLAM)
[6] .School Effectiveness and School Improvement (SESI)
[7] .Educational Administration Quarterly (EAQ)
[8] .Educational Management, Administration and Leadership (EMAL)

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]
[DOR: 20.1001.1.20088000.1400.13.4.6.6]

یافته‌های پژوهش

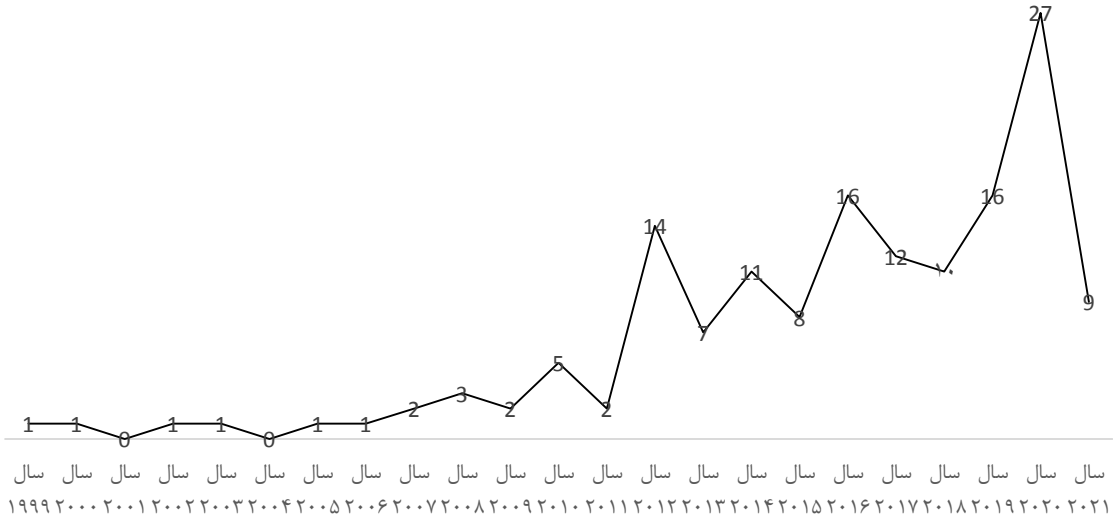
در این بخش از مقاله، یافته‌های مربوط به هر یک از سؤالات پژوهش ارائه شده است.

۱. حجم مقالات بر اساس سال انتشار

جدول (۱): توزیع فراوانی مقالات پژوهشی منتشر شده بر اساس سال انتشار

سال	۱۹۹۹	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۲۰۱۴	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۷	۲۰۱۸	۲۰۱۹	۲۰۲۰	۲۰۲۱
پژوهشی	۱	۱	۰	۱	۱	۰	۱	۱	۲	۳	۲	۵	۲	۱۴	۷	۱۱	۸	۱۶	۱۲	۱۰	۱۶	۲۷	۹

همانطور که در جدول (۱) قابل ملاحظه است، تعداد کل مقالات پژوهشی ۱۵۰ عدد می‌باشد. همانطور که مشهود است دهه ۲۰۱۰ بیشترین سهم از انتشار مقالات را به خود اختصاص داده است. لازم به ذکر است که فقط دو سال از دهه ۲۰۲۰ طی شده است و زمان جستجوی مقالات ماه آوریل ۲۰۲۱ (۱۵ تا ۳۱ فروردین ۱۴۰۰) بوده است. به‌طورکلی می‌توان گفت ۹۹/۳۳ درصد مقالات از سال ۲۰۰۰ به بعد و حدود ۹۱/۳۳ درصد مقالات از سال ۲۰۱۰ به بعد انتشار یافته‌اند. نمودار توزیع فراوانی تعداد مقالات در نمودار (۱) ارائه شده است.

نمودار (۱): توزیع فراوانی تعداد مقالات پژوهشی

۲. تعداد زنان و مردان در انتشار مقالات

یافته‌ها نشان داد که ۱۲۲ زن در انتشار ۸۵ مقاله و ۳۴۸ مرد در انتشار ۱۴۵ مقاله نقش داشته‌اند. در ٦۵ مقاله (۴۳ درصد) زنان حضور نداشتند و در ۵۹ مقاله (۳۹/۳۳ درصد) یک زن، در ١٦ مقاله (۱۰/٦٦ درصد) دو زن، در ۹ مقاله (٦ درصد) سه زن و فقط در یک مقاله (۰/٦۷ درصد) چهار زن حضور داشتند. همچنین، در ۵ مقاله (۳/۳۳ درصد) مردان حضور نداشتند و در ۳۸ مقاله (۲۵/۳۳ درصد) یک مرد، در ٤٦ مقاله (۳۰/٦۷ درصد) دو مرد، در ۳۲ مقاله (۲۱/۳۳ درصد) سه مرد، در ۲٤ مقاله (١٦ درصد) چهار مرد، در ٤ مقاله (۲/٦۷ درصد) پنج مرد و فقط در یک مقاله (۰/٦۷ درصد) شش مرد حضور داشتند. به‌طورکلی ۱۲۲ زن در انتشار ٥٦/٦۷ درصد مقالات نقش داشتند.

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.20088000.1400.13.4.6.6]

۳. جامعه هدف موردمطالعه

با بررسی جامعه هدف مقالات منتشر شده مشخص شد که به‌صورت مستقیم یا غیر مستقیم می‌توان جامعه پژوهش مقالات را در چهار طبقه (آموزش عالی، آموزش‌وپرورش، علوم پزشکی و سایر سازمان‌ها) جایگذاری کرد. لذا در جامعه هدف موردمطالعه ۷۱ مقاله (٤۷/۳۳ درصد) مربوط به آموزش عالی، ۳٤ مقاله (۲۲/٦۷ درصد) آموزش‌وپرورش، ۱٦ مقاله (۱۰/٦۷ درصد) علوم پزشکی و ۲۹ مقاله (۱۹/۳۳ درصد) مربوط به سایر سازمان‌ها (به‌عنوان مثال: بهزیستی، شرکت نفت، بانک و غیره) بودند. قابل‌توجه است که «آموزش عالی» طیف گسترده‌ای از مقالات را به خود اختصاص داده بود.

٤. توزیع فراوانی مجلات تخصصی بین‌المللی رهبری و مدیریت آموزشی

با بررسی مجلات مشخص شد که تنوع مجلات بسیار زیاد است، بطوریکه ۱۵۰ مقاله پژوهشی در بیش از ۱۰۰ مجله مختلف به چاپ رسیده‌اند. در این میان سهم مجلات تخصصی رهبری و مدیریت آموزشی بسیار اندک به نظر می‌رسد؛ زیرا فقط ۳ مقاله (۲ درصد) در مجله «مدیریت و رهبری آموزشی»، ۳ مقاله (۲ درصد) در «مجله بین‌المللی مدیریت آموزشی»، یک مقاله (۰/٦۷ درصد) در مجله «مدیریت آموزشی» و یک مقاله (۰/٦۷ درصد) در «مجله بین‌المللی رهبری در آموزش» منتشر شده است و در چهار مجله تخصصی دیگر یعنی مجلات «رهبری و سیاست در مدارس»، «رهبری و مدیریت مدرسه» و «اثربخشی مدرسه و بهبود مدرسه»، «فصلنامه مدیریت آموزشی» مقاله‌ای چاپ نشده است. درمجموع فقط ۸ مقاله (۵/۳۳) در مجلات تخصصی بین‌المللی رهبری و مدیریت آموزشی منتشر شده بود.

۵. سهم همکاری‌های بین‌المللی

یافته قابل‌ذکر دیگر در این بخش در مورد همکاری‌های بین‌المللی بود، بطوریکه ۱۸ مقاله (۱۰/٦۰ درصد) نویسنده (نویسندگانی) داشتند که وابستگی سازمانی آن‌ها خارج از کشور ایران (انگلستان، استرالیا، امریکا، مالزی، تایلند، دانمارک، روسیه، ارمنستان، ایرلند و ترکیه) بود.

٦. تعداد و میانگین استنادهای مقالات منتشر شده در پایگاه‌های اسکوپوس و وب آو ساینس

تعداد مقالات منتشر شده، کمترین و بیشترین استناد و میانگین آن‌ها در پایگاه داده اسکوپوس و وب آو ساینس در جدول (۳)، گزارش شده است.

جدول (۳): توصیف فراوانی تعداد و میانگین استنادهای مقالات منتشر شده در پایگاه داده اسکوپوس و وب آو ساینس

پایگاه	تعداد مقالات	صفر استناد	۱ تا ۱۰ استناد	۱۱ تا ۲۰ استناد	۲۱ تا ۳۰ استناد	۳۱ تا ٤۰ استناد	٤۱ تا ۵۰ استناد	بیشتر از ۵۰ استناد	کمترین استناد	بیشترین استناد	میانگین استناد
اسکوپوس	۱۳۳	۵۷ (٤۲/۸٦)	٦٦ (٤۹/٦۲)	۷ (۵/۲٦)	۲ (۱/۵۰)	۱ (۰/۷۵)	۰	۰	۰	۳۷	۳/۰۱
وب آو ساینس	٦۹	۳۸ (۵۵/۰۷)	۲۸ (٤۰/۵۸)	۳ (٤/۳۵)	۰	۰	۰	۰	۰	۱۸	۱/۷۸

بر اساس جدول (۳)، ۱۳۳ مقاله در اسکوپوس، ٦۹ مقاله در وب آو ساینس و ۵۲ مقاله در هر دو پایگاه نمایه شده بودند. بیشترین تعداد استناد و میانگین استناد در اسکوپوس ۳۷ و ۳/۰۱ و وب آو ساینس ۱۸ و ۱/۷۸ بود. قابل‌توجه است که ۵۷ مقاله نمایه شده در اسکوپوس و ۳۸ مقاله نمایه شده در وب آو ساینس استناد نشده‌اند؛ یعنی تعداد استناد آن‌ها صفر می‌باشد. به‌طورکلی می‌توان گفت در هر دو پایگاه اکثر مقالات کمتر از ۱۰ استناد داشتند.

۷. مقالات پژوهشی پر استناد

پنج رتبه اول مقالات پژوهشی بر اساس تعداد استناد در پایگاه اسکوپوس و وب آو ساینس در جدول (٤) ارائه شده است.

جدول (٤): پر استنادترین مقالات در پایگاه اسکوپوس و وب آو ساینس

پایگاه	رتبه	عنوان	کلمات کلیدی	سال	مجله	وابستگی سازمانی	تعداد

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.20088000.1400.13.4.6.6]

			انتشار			استناد
اسکوپوس	۱	۸۶. آیا باورها تفاوت ایجاد می‌کنند؟ بررسی اینکه چگونه خودکارآمدی مدیران و رهبری آموزشی بر کارایی و تعهد معلمان در ایران تأثیر می‌گذارد	رهبری آموزشی مدیران، خودکارامدی، اثربخشی جمعی معلمان، تعهد معلم	۲۰۱۸	مدیریت و رهبری آموزشی	دانشگاه مهیدول (تایلند) و دانشگاه فردوسی مشهد	۳۷
	۲	۱۳۷. اصلاحات جدید در مدیریت دانشگاه: گذر از تمرکز به عدم تمرکز (مدیریت مبتنی بر دانشگاه) در ایران	آموزش عالی، مدیریت، اصلاحات، عدم تمرکز	۲۰۰۵	سیاست آموزش عالی	دانشگاه اهواز	۲۱
	۳	۹۹. الگوهای توسعه خصوصی‌سازی در آموزش عالی: یک مطالعه مقایسه‌ای	خصوصی‌سازی آموزش عالی، مالزی، اندونزی، کنیا	۲۰۱۲	آموزش عالی	دانشگاه خوارزمی و دانشگاه آلبورگ (دانمارک)	۲۱
	٤	۱۳۵. کاربرد نظام‌ها و مدل‌های مدیریت کیفیت در آموزش عالی: چشم‌انداز جدید	مدیریت کیفیت جامع، آموزش عالی، نظام‌های کیفیت	۲۰۱۰	مجله مدیریت کیفیت جامع	دانشگاه اهواز	۱۸
	۵	۵۰. ایجاد دانش در دانشگاه‌ها و برخی از عوامل مرتبط	دانشگاه، فرهنگ‌سازمانی، سرمایه اجتماعی، ایجاد دانش	۲۰۱۲	مجله توسعه مدیریت	دانشگاه اصفهان و دانشگاه تبریز	۱۷
وب آو ساینس	۱	۸۶. آیا باورها تفاوت ایجاد می‌کنند؟ بررسی اینکه چگونه خودکارآمدی مدیران و رهبری آموزشی بر کارایی و تعهد معلمان در ایران تأثیر می‌گذارد	رهبری آموزشی مدیران، خودکارامدی، اثربخشی جمعی معلمان، تعهد معلم	۲۰۱۸	مدیریت و رهبری آموزشی	دانشگاه مهیدول (تایلند) و دانشگاه فردوسی مشهد	۱۸
	۲	۹۹. الگوهای توسعه خصوصی‌سازی در آموزش عالی: یک مطالعه مقایسه‌ای	خصوصی‌سازی آموزش عالی، مالزی، اندونزی، کنیا	۲۰۱۲	آموزش عالی	دانشگاه خوارزمی و دانشگاه آلبورگ (دانمارک)	۱٤
	۳	۱۲۲. تأثیر مدیریت کیفیت جامع در نوآوری سازمانی در آموزش عالی با واسطه‌گری یادگیری سازمانی	نوآوری سازمانی، یادگیری سازمانی، مدیریت کیفیت جامع، آموزش عالی	۲۰۱٦	مطالعات در آموزش عالی	دانشگاه سمنان	۱۱
	٤	۱۹. عواملی که ایجاد دانش را در آموزش عالی امکان‌پذیر می‌کند: یک مدل ساختاری	اعضای هیئت‌علمی، ایجاد دانش، مؤسسات آموزش عالی، مدل ساختاری، عوامل توانمند ساز، مدیریت دانش	۲۰۱۸	فناوری‌ها و کاربردهای داده‌ها	دانشگاه تهران	۸
	۵	۱٤. ارزیابی سواد فناوری اطلاعات و ارتباطات معلمان ایرانی	معلمان، کارشناسان، فناوری اطلاعات و ارتباطات، سواد فناوری اطلاعات و ارتباطات، مدل استاندارد مهارت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات برای معلم	۲۰۱٦	مجله بین‌المللی اطلاعات و یادگیری فناوری	دانشگاه تهران	٦

۸. ابعاد موضوعات مقالات پژوهشی

با بررسی عناوین و کلیدواژه‌های اصلی مقالات سعی شد با توجه به ابعاد رشته مدیریت آموزشی مقالات طبقه‌بندی شوند که در جداول (۵)، (٦)، (۷)، (۸)، (۹)، (۱۰)، (۱۱)، (۱۲) و (۱۳) مقالات مربوط به هر بعد ارائه شده است. نکته قابل‌ذکر این است که ممکن است بعضی از مقالات در بعضی ابعاد مشترک باشند.

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.2008000.1400.13.4.6.6]

جدول (۵): رهبری و مدیریت

بعد	طبقه	کلیدواژه	شماره. عنوان (سال)
رهبری و مدیریت	تأثیر سیاست‌های آموزشی بر رهبری و مدیریت	اصلاحات، عدم تمرکز، جهانی شدن	۱۳۷. اصلاحات جدید در مدیریت دانشگاه: گذر از تمرکز به عدم تمرکز (مدیریت مبتنی بر دانشگاه) در ایران (۲۰۰۵) ۱۳۶. جهانی شدن و عدم تمرکز مدیریت: مطالعه امکان‌سنجی کاربرد مدیریت مدرسه محور در مدارس متوسطه ایران (۲۰۰۶). ۱۳۱. بررسی تأثیرات جهانی شدن بر نظام آموزشی ایران (۲۰۱۲).
	ویژگی‌های رهبر یا مدیر	هوش‌های چندگانه گاردنر، مهارت‌های مدیران (فنی، انسانی و ادراکی)، شخصیت مدیران خوب، هوش فرهنگی، خودکارآمدی، تعهد سازمانی	۱۰۴. رابطه بین مهارت‌های مدیران و هوش‌های چندگانه در دبیرستان‌های تهران (۲۰۱۲). ۳۲. بررسی نقش واسطه‌ای مشارکت شغلی در رابطه بین حسن رفتار مدیران و تعهد عاطفی سازمانی کارکنان (۲۰۱۵). ۱۱۵. آیا هوش فرهنگی بر اثربخشی مدیریت و شیوه‌های مدیریت تعارض مدیران دانشگاه تأثیر می‌گذارد؟ (۲۰۱۵). ۸۶. آیا باورها تفاوت ایجاد می‌کنند؟ بررسی تأثیر خودکارآمدی مدیران و رهبری آموزشی بر کارایی و تعهد معلمان در ایران (۲۰۱۸). ۷۵. درک فرایند پیدایش تعهد سازمانی در مدیران بر اساس نظریه داده بنیاد با رویکرد ظاهر شونده (مطالعه موردی: فرودگاه‌های ایران) (۲۰۱۹).
	ارتباطات مدیر	شاخص‌های تبادل، تبادل اجتماعی[1]	۹۸. پیامدهای تبادل اجتماعی رهبری تحول‌گرا: مقایسه مدیران زن و مرد مدارس ابتدایی دولتی ایران (۲۰۱۳). ۹۷. شاخص‌های تبادل کیفیت بالا معلم و مدیر و پیشرفت دانش آموزان: بررسی یک مدل (۲۰۱۴).
	سبک‌های رهبری	رهبری تحول‌گرا، رهبری آموزشی، رهبری هوشمند[2]، رهبری دیجیتال[3]، رهبری یادگیری محور[4]، سبک‌های رهبری ترجیحی یا درک شده	۹۸. پیامدهای تبادل اجتماعی رهبری تحول‌گرا: مقایسه مدیران زن و مرد مدارس ابتدایی دولتی ایران (۲۰۱۳). ۱۲۳. نقش رهبری تحول‌گرا و فرآیندهای مدیریت دانش بر میزان نوآوری سازمانی (۲۰۱۶). ۵۵. توسعه مدل رهبری هوشمند برای دانشگاه‌های دولتی (۲۰۱۷). ۱۳۸. تأثیر رهبری آموزشی بر مشارکت شغلی معلمان: نقش فرهنگ مدرسه، توانمندسازی و ویژگی‌های شغلی (۲۰۱۹). ۸۴. بررسی رهبری آموزشی در ایران: یک مطالعه آمیخته از مدیران با عملکرد بالا و پایین (۲۰۲۰). ۸۵. رهبری آموزشی و کارآمدی جمعی، تعهد و یادگیری حرفه‌ای معلم در مدارس ابتدایی: یک مدل میانجی (۲۰۲۰). ۱۲۸. ارزیابی سبک‌های رهبری ترجیحی و درک شده مدیران پرستار شاغل در بیمارستان‌های آموزشی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی یاسوج (۲۰۲۰) ۲۴. فراتحلیل کیفی از پژوهش‌های بین‌المللی در زمینه‌ی مفهوم‌سازی نقش رهبران دیجیتال (۲۰۲۰). ۸۳. بررسی رابطه بین رهبری یادگیری محور مدیران و یادگیری حرفه‌ای معلم: نقش واسطه‌ای اعتماد و رفتار تسهیم دانش (۲۰۲۱).
	ارزیابی و توسعه مدل‌های رهبری	رهبران و مدیران موفق، بهبود فردی، شایستگی‌های مدیریتی، تفکر رهبری[5]	۴۹. ارزیابی شایستگی‌های مدیریتی رئیس از طریق بازخورد ۳۶۰ درجه در دانشگاه‌ها (۲۰۱۶). ۳۰. ارائه مدل معادلات ساختاری برای پارامترهای تفکر رهبری، ارتباطات و شایسته‌سالاری در آموزش رهبران سازمانی شرکت نفت (۲۰۱۶). ۵۵. توسعه مدل رهبری هوشمند برای دانشگاه‌های دولتی (۲۰۱۷). ۱۴۷. ارزیابی نیازهای مهارتی نمونه‌ای از مدیران مدارس ایران بر اساس الگوی بهبود فردی رهبران موفق (۲۰۱۸). ۴۵. رتبه‌بندی معیارهای شایستگی مدیران مدارس بر اساس روش فازی در اداره آموزش‌وپرورش استان اصفهان (۲۰۱۹).

1. Social exchange
2. intelligent leadership
3. Digital Leader
4. Learning centered leadership
5. leadership thinking

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.20088000.1400.13.4.6.6]

		۹٤. بررسی رهبری آموزشی در مدارس ابتدایی ایران: دیدگاه مدیران موفق (۲۰۲۰).
تأثیر یا پیامدهای رهبری و مدیریت	پیشرفت تحصیلی، مشارکت شغلی، تعهد سازمانی، مدیریت تعارض، کارایی، نوآوری سازمانی، یادگیری حرفه‌ای، هویت‌سازمانی، تسهیم دانش، اعتماد، سلامت سازمانی، تغییر سازمانی	۹۷. شاخص‌های تبادل کیفیت بالا معلم و مدیر و پیشرفت دانش آموزان: بررسی یک مدل (۲۰۱٤). ۳۲. بررسی نقش واسطه‌ای مشارکت شغلی در رابطه بین حسن رفتار مدیران و تعهد عاطفی سازمانی کارکنان (۲۰۱۵). ۱۱۵. آیا هوش فرهنگی بر اثربخشی مدیریت و شیوه‌های مدیریت تعارض مدیران دانشگاه تأثیر می‌گذارد؟ (۲۰۱۵). ۱۲۳. نقش رهبری تحول‌گرا و فرآیندهای مدیریت دانش بر میزان نوآوری سازمانی (۲۰۱٦). ۸٦. آیا باورها تفاوت ایجاد می‌کنند؟ بررسی تأثیر خودکارآمدی مدیران و رهبری آموزشی بر کارایی و تعهد معلمان در ایران (۲۰۱۸). ۱۱۰. رهبری تحول‌گرا و هویت‌سازمانی اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌های دولتی استان آذربایجان غربی (۲۰۱۹). ۱۳۸. تأثیر رهبری آموزشی بر مشارکت شغلی معلمان: نقش فرهنگ مدرسه، توانمندسازی و ویژگی‌های شغلی (۲۰۱۹). ۸۵. رهبری آموزشی و کارآمدی جمعی، تعهد و یادگیری حرفه‌ای معلم در مدارس ابتدایی: یک مدل میانجی (۲۰۲۰). ۹۳. شکستن دیوارهای اشتراک ضعیف دانش در میان معلمان ایرانی: بررسی نقش رهبری که کمتر مورد توجه قرار گرفته است (۲۰۲۰). ۱۳۰. بررسی رابطه بین سبک‌های رهبری و سلامت سازمانی در بیمارستان‌های آموزشی ایلام در سال ۲۰۱۸ (۲۰۲۰). ۸۳. بررسی رابطه بین رهبری یادگیری محور مدیران و یادگیری حرفه‌ای معلم: نقش واسطه‌ای اعتماد و رفتار تسهیم دانش (۲۰۲۱). ۹۸. پیامدهای تبادل اجتماعی رهبری تحول‌گرا: مقایسه مدیران زن و مرد مدارس ابتدایی دولتی ایران (۲۰۱۳).

با بررسی مقالات پژوهشی مشخص شد که ۳۷ مقاله به‌طور مستقیم یا غیر مستقیم به حوزه مهم رهبری و مدیریت آموزشی پرداخته بودند (جدول ۵). از سال ۲۰۱۳ رشد مقالات حوزه رهبری افزایش داشته بطوریکه در سال ۲۰۲۰، هفت مقاله به حوزه رهبری پرداخته بودند (در سال ۲۰۱۳: یک مقاله (مقاله ۹۸)؛ ۲۰۱٤: یک مقاله (مقاله ۹۷)؛ ۲۰۱٦: ۲ مقاله (مقالات ۱۲۳ و ۳۰)؛ ۲۰۱۷: یک مقاله (مقاله ۵۵)؛ ۲۰۱۸: دو مقاله (مقالات ۸٦ و ۱٤۷)؛ ۲۰۱۹: سه مقاله (مقالات ۱۳۸، ۱۱۰ و ٤۵)؛ ۲۰۲۰: هفت مقاله (مقالات ۲٤، ۸٤، ۸۵، ۹۳، ۹٤، ۱۲۸ و ۱۳۰) و ۲۰۲۱: یک مقاله (مقاله ۸۳)).

جدول (٦): ارزیابی (ارزشیابی)

بعد	طبقه	کلیدواژه	عناوین مقالات
ارزیابی (ارزشیابی)	ارزیابی	ارزیابی کیفیت، تضمین کیفیت، ارزیابی درونی و بیرونی، خودارزیابی، مدیریت کیفیت جامع، توابع تولید آموزش عالی، کرک پاتریک، رویکرد استراتژیک، ارزیابی کارایی، بازنگری، وضعیت فعلی، وضعیت مطلوب، اثربخشی، مزایا و معایب	۱۱. مقدمه‌ای برای ارزیابی کیفیت در آموزش عالی پزشکی در ایران: چالش‌ها و چشم‌اندازها (۱۹۹۹). ۱۰. ارزیابی درونی به‌عنوان رویکردی برای احیای سیستم‌های دانشگاهی: مورد جمهوری اسلامی ایران (۲۰۰۰). ۹. سنجش دسترسی به آموزش عالی و کیفیت آموزش عالی: مطالعه موردی از ایران (۲۰۰۲) ۸. مشکلات سازماندهی و گزارش ارزیابی درونی و بیرونی در کشورهای درحال‌توسعه: مورد ایران (۲۰۰۷). ۱۳۲. معضل ارزیابی درونی در آموزش عالی: یک مطالعه موردی طولی (۲۰۰۷). ۷. چالش کیفیت در آموزش عالی ایران: مروری تاریخی (۲۰۰۸). ۱۰۸. مطالعه کیفیت از دیدگاه فارغ‌التحصیلان دانشگاهی: یک مطالعه موردی با تمرکز بر یک دانشگاه کوچک در ایران (۲۰۰۹). ۱۳۵. کاربرد نظام‌ها و مدل‌های مدیریت کیفیت در آموزش عالی: چشم‌انداز جدید (۲۰۱۰). ۵۱. بررسی وضعیت فعلی و مطلوب آموزش فیزیک در مدارس متوسطه دخترانه ایران (۲۰۱۲). ۱۲۱. ارزیابی اثربخشی دوره‌های آموزشی برگزارشده در شرکت‌های تعاونی (۲۰۱۲).

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.2008000.1400.13.4.6.6]

			۲۸. تضمین کیفیت در آموزش عالی: ترکیب ارزیابی درونی و مدل‌های تحلیل اهمیت عملکرد (۲۰۱۳). ٤. الزامات ساختاری برای ممیزی فرایندهای آموزشی و پژوهشی (مورد: دانشگاه شاهد) (۲۰۱٦). ۲۲. کاربرد توابع تولید در نظام آموزش عالی ایران (۲۰۱٦). ۱۳٤. ارزیابی برنامه اصلاح نظام سلامت در دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران در شرایط توانمندسازی جامعه: یک بازنگری (۲۰۱۷). ٤٦. آموزش روش موردی: مزایا و معایب در آموزش سازمانی (۲۰۱۸). ۲۱. تجزیه‌وتحلیل پوششی داده‌ها از کارایی گروه‌های دانشگاهی در یک دانشگاه دولتی در ایران (۲۰۱۹). ٦۳. ارزیابی فرایند بازنگری برنامه درسی دانشگاه شیراز بر اساس رویکرد استراتژیک آموزش برای توسعه پایدار (۲۰۱۹).
	طراحی مدل	مدل، مدل تعالی، استاندارد، مدل جامع، شناسایی عوامل	۱۵. در جستجوی دانشگاهی در سطح جهانی در ایران (۲۰۱٦). ٤۸. شناسایی و رتبه‌بندی عوامل کلیدی مؤثر پیاده‌سازی چابکی سازمانی در مدیریت کیفیت جامع در دانشگاه‌ها (مطالعه موردی: دانشگاه علوم پزشکی اصفهان) (۲۰۱٦). ۳. یک مدل مفهومی برای خدمات نوآورانه تعالی برای آموزش عالی غیردولتی (۲۰۱۷). ۱۱۹. مدل جامع رتبه‌بندی مدارس مطالعه موردی: دبیرستان‌های شهری قزوین (۲۰۱۷). ۱۲. طراحی مدل اثربخشی آموزشی برای کارکنان سازمان منتخب با رویکرد پویایی‌شناسی سیستم (۲۰۲۰). ۲٦. طراحی و اعتبارسنجی استانداردهای آموزشی برای آموزش الکترونیکی در محیط‌های یادگیری مجازی، بر اساس طبقه‌بندی تجدید نظر شده بلوم (۲۰۲۰). ۱۸. مدلی برای اثربخشی آموزش الکترونیکی در دانشگاه (۲۰۲۱).
	تأثیر ارزیابی	نوآوری و یادگیری سازمانی	۱۲۲. تأثیر مدیریت کیفیت جامع در نوآوری سازمانی در آموزش عالی با واسطه‌گری یادگیری سازمانی (۲۰۱٦).

بر اساس جدول (٦)، مشخص شد که ۲۵ مقاله به‌طور مستقیم یا غیر مستقیم به حوزه ارزیابی (ارزشیابی) پرداخته بودند.

جدول (۷): مدیریت دانش

بعد	طبقه	کلیدواژه	عناوین مقالات
مدیریت دانش	ایجاد (خلق) دانش	ایجاد دانش	۵۰. ایجاد دانش در دانشگاه‌ها و برخی از عوامل مرتبط (۲۰۱۲). ۷۸. ایجاد دانش در آموزش پرستاری (۲۰۱۵). ۱۹. عواملی که ایجاد دانش را در آموزش عالی امکان‌پذیر می‌کند: یک مدل ساختاری (۲۰۱۸).
	نگهداری دانش	ذخیره دانش	۸۰. تحلیل محتوای کیفی ذخیره دانش در سیستم آموزش پرستاری (۲۰۱٤).
	به‌کارگیری دانش	کاربست (پیاده‌سازی) قابلیت مدیریت دانش، کار دانشی	۷۷. آیا مدیریت دانش در تدریس علوم پزشکی قابل اجراست؟ (۲۰۱۵). ۱۲۷. ارزیابی سطح توانایی مدیریت دانش در صنعت گردشگری پزشکی مالزی (۲۰۱۵). ۸۹. نقش انگیزه، توانایی و فرصت در دستیابی به کاردانشی مؤثر: کار دانشی و انگیزه، توانایی و فرصت (۲۰۱٦).
	مدیریت دانش شخصی	ابزارهای مدیریت دانش شخصی، مهارت‌های مدیریت دانش شخصی	۹۰. شناسایی و خوشه‌بندی سامانه‌ها و ابزارهای مدیریت دانش شخصی (۲۰۱٦). ۸۸. توصیف و تحلیل مهارت‌های مدیریت دانش شخصی در بین کارکنان دانشگاه فردوسی مشهد (۲۰۱۷). ۸۷. ابزارهای مدیریت دانش شخصی برای توسعه مهارت‌های مدیریت دانش شخصی در بین دانشجویان دانشگاه (۲۰۱۸). ٤۳. مشخصات مورد نیاز یک دانشگاه نسل چهار برای شکل دادن به منطقه نوآوری تحت رویکرد لنگر: تحلیل فرا سنتز با استفاده از متن‌کاوی (۲۰۲۱).
	زیرساخت مدیریت دانش	فرهنگی سازمانی، نیاز به شناخت، زیرساخت تسهیم دانش	٤۱. تأثیر عوامل فرهنگ‌سازمانی بر استقرار فرآیندهای مدیریت دانش در معاونت فناوری و برنامه‌ریزی سازمان امور مالیاتی کشور (۲۰۱۱). ۳۹. رویکردی کیفی در بررسی وضعیت زیرساخت‌های تسهیم دانش در طرح مالیاتی کشور (۲۰۱۲).
	تسهیم دانش	دانش صریح، دانش ضمنی،	۹۲. نقش اشتراک دانش ضمنی و صریح در بهبود عملکرد مالی و اجرایی: نقش واسطه‌ای سرعت و کیفیت نوآوری

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.20088000.1400.13.4.6.6]

	رفتار به اشتراک‌گذاری دانش، به اشتراک‌گذاری دانش	(۲۰۱۹). ۹۳. شکستن دیوارهای اشتراک ضعیف دانش در میان معلمان ایرانی: بررسی نقش رهبری که کمتر مورد توجه قرار گرفته است (۲۰۲۰). ۸۳. بررسی رابطه بین رهبری یادگیری محور مدیران و یادگیری حرفه‌ای معلم: نقش واسطه‌ای اعتماد و رفتار اشتراک دانش (۲۰۲۱).
فناوری	یادگیری سیار، مشارکت دانشجویان، عملکرد علمی، رسانه‌های اجتماعی، شبکه‌های اجتماعی آنلاین، سرمایه اجتماعی آنلاین، هویت حرفه‌ای، دیجیتالی شدن	٦۵. استفاده از تلفن همراه در آموزش و یادگیری توسط اعضای هیئت علمی گروه‌های فنی و مهندسی: طراحی روش‌های ترکیبی هم‌زمان (۲۰۲۰). ٦۱. تأثیر رسانه‌های اجتماعی بر مشارکت و عملکرد علمی: دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی (۲۰۲۰). ٦۲. تأثیر شبکه‌های اجتماعی آنلاین و سرمایه اجتماعی آنلاین بر ایجاد هویت حرفه‌ای دانشجویان فارغ‌التحصیل جدید (۲۰۲۰). ۱٤۵. دیجیتالی شدن، آموزش و رشد اقتصادی: تجزیه‌وتحلیل مقایسه‌ای کشورهای خاورمیانه و سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (۲۰۲۰).
تأثیر مدیریت دانش	نوآوری سازمانی، کارآفرینی، عملکرد، کیفیت نوآوری، سرعت نوآوری	۱۲۳. نقش رهبری تحول‌گرا و فرآیندهای مدیریت دانش بر میزان نوآوری سازمانی (۲۰۱٦). ۱۱۸. بررسی کارآفرینی در دانشگاه‌ها به‌عنوان سازمان یادگیرنده بر اساس مدل سنگه (۲۰۱۲). ۱۲۲. تأثیر مدیریت کیفیت جامع در نوآوری سازمانی در آموزش عالی با واسطه‌گری یادگیری سازمانی (۲۰۱٦). ۹۲. نقش اشتراک دانش ضمنی و صریح در بهبود عملکرد مالی و اجرایی: نقش واسطه‌ای سرعت و کیفیت نوآوری (۲۰۱۹). ۱۲۵. تبیین رابطه بین مدیریت دانش و عملکرد منابع انسانی در کارکنان و شعب بانک رفاه گرگان (۲۰۱٤).

همانطور که در جدول (۷) نشان داده شد، ۲۵ مقاله به‌طور مستقیم یا غیر مستقیم به حوزه مدیریت دانش پرداخته‌اند.

جدول (۸): فرهنگ سازمانی

بعد	طبقه	کلیدواژه	عناوین مقالات
فرهنگ سازمانی	تأثیر فرهنگ	گروه‌بندی، مدیریت دانش، رضایت شغلی، تعهد سازمانی، قصد ماندن، حاکمیت بالینی[1]، اهداف پیشرفت، فرآیند کارآفرینی، مشارکت کاری، توانمندسازی، ویژگی‌های شغلی، خودکارآمدی	۸۲. فرهنگ و فرایندهای گروه‌بندی مجازی برای آموزش (۲۰۰۹). ٤۱. تأثیر عوامل فرهنگ سازمانی بر استقرار فرآیندهای مدیریت دانش در معاونت فناوری و برنامه‌ریزی سازمان امور مالیاتی کشور (۲۰۱۱). ۷۲. رابطه فرهنگ سازمانی، رضایت شغلی، تعهد سازمانی و قصد ماندن کارکنان بهداشت و درمان علوم پزشکی زاهدان (۲۰۱۳). ۲۰. بررسی همبستگی فرهنگ سازمانی و استقرار حاکمیت بالینی از دیدگاه پرستاران مراکز آموزشی درمانی رشت (۲۰۱٤). ۱۱۱. بررسی رابطه بین فرهنگ مدرسه و اهداف پیشرفت دانش آموزان متوسطه شهرستان نقده (۲۰۱٤). ۱٤۰. عوامل فرهنگ سازمانی و فرایند کارآفرینی در دانشگاه محقق اردبیلی (۲۰۱٤). ۱۳۸. تأثیر رهبری آموزشی بر مشارکت شغلی معلمان: نقش فرهنگ مدرسه، توانمندسازی و ویژگی‌های شغلی (۲۰۱۹). ۸٦. آیا باورها تفاوت ایجاد می‌کنند؟ بررسی تأثیر خودکارآمدی مدیران و رهبری آموزشی بر کارایی و تعهد معلمان در ایران (۲۰۱۸).
تأثیر جو کلاس و جو دانشگاه	پیشرفت تحصیلی، مهاجرت دانشجویان نخبه	۱۲٦. پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی دانشجویان بر اساس جو کلاس درس، نقش واسطه‌ای تعامل معلم و دانش‌آموز و انگیزه تحصیلی (۲۰۲۰). ۱۲٤. بررسی وضعیت و گرایش مهاجرت دانشجویان، در دانشگاه سمنان (۲۰۱٦).

[1]. linical governance

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.2008000.1400.13.4.6.6]

مقایسه فرهنگ	اساتید، کارکنان، دانشجویان	۶۰. ارزیابی تطبیقی (مقایسه‌ای) ادراک اساتید، کارکنان و دانشجویان در مورد فرهنگ سازمانی دانشگاه شیراز (۲۰۱۳). ۳۶. تأملی بر فرهنگ کار در سازمان‌های عمومی: مورد سه موسسه آموزش عالی ایرانی (۲۰۱۹).	

بر اساس جدول (۸)، مشخص شد که ۱۲ مقاله به‌طور مستقیم یا غیر مستقیم به حوزه فرهنگ سازمانی پرداخته‌اند.

جدول (۹): اقتصاد آموزش

بعد	طبقه	کلیدواژه	عناوین مقالات
اقتصاد آموزش	-	تفاوت درآمد خصوصی‌سازی آموزش سواد حقوقی رقابت‌پذیری جهانی، پیچیدگی کسب‌وکار رقابت، قابلیت اشتغال، روابط صنعت با دانشگاه، آموزش مهارت رشد اقتصادی	۲۳. آموزش و درآمد: تحلیل چند سطحی. مطالعه موردی بخش تولید در ایران (۲۰۰۳). ۹۹. الگوهای توسعه خصوصی‌سازی در آموزش عالی: یک مطالعه مقایسه‌ای (۲۰۱۲) ۶۹. مطالعه تطبیقی سطح سواد حقوقی معلمان دبستان و متوسطه (۲۰۱۶) ۶. رابطه بین آموزش عالی و آموزش و پیچیدگی کسب‌وکار (۲۰۱۷). ۷۴. مدل رقابتی الماس هوش با رویکرد ایستادن بر روی شانه‌های غول‌ها (۲۰۲۰). ۱۳۳. قابلیت اشتغال فارغ‌التحصیلان مهندسی ایران: عوامل مؤثر، پیامدها و استراتژی‌ها (۲۰۲۰). ۱۴۵. دیجیتالی شدن، آموزش و رشد اقتصادی: تجزیه‌وتحلیل مقایسه‌ای کشورهای خاورمیانه و سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (۲۰۲۰). ۱۱۳. نابرابری فرصت در دسترسی به آموزش عالی و ارائه الگوی ارتقاء ارزش ویژه برای دستیابی به توسعه پایدار: مطالعه موردی استان آذربایجان غربی در ایران (۲۰۲۰).

طبق جدول (۹)، مشخص شد که ۸ مقاله به‌طور مستقیم یا غیر مستقیم به حوزه اقتصاد آموزش پرداخته‌اند.

جدول (۱۰): یاددهی - یادگیری

بعد	طبقه	کلیدواژه	عناوین مقالات
یاددهی - یادگیری	-	و برنامه یادگیری اجتماعی-هیجانی، نگرش ریاضی، یادگیری مشارکتی، ارتباط با واسطه کامپیوتر، تعامل، کلاس درس، مشاهده کلاس درس، برنامه درسی، یادگیری مشارکتی، یادگیری عمیق، محیط آموزشی، یادگیری کودکان	۵۲. هوش هیجانی و برنامه یادگیری اجتماعی-هیجانی در مدارس (۲۰۰۸) ۱۵۰. تحلیل عاملی تأییدی ترجمه فارسی مقیاس نگرش ریاضی فنما- شرمن (۲۰۰۸). ۸۲. فرهنگ و فرایندهای گروه مجازی برای آموزش (۲۰۰۹). ۱۴۱. بررسی تعامل معلم و دانش آموزان در فرایند آموزش و ارتباط آن با پیشرفت دانش آموزان در مدارس ابتدایی (۲۰۱۰). ۵. تشخیص مهارت شایستگی در علوم: کاربرد مدل تشخیصی عمومی در داده‌های تیمز ۲۰۱۱ (۲۰۱۷). ۱۷. ادراک دانشجویان کارشناسی از تأثیر یادگیری مشارکتی بر پیشرفت تحصیلی (۲۰۲۱). ۹۱. مطالعه پدیدارشناسی تجربه یادگیری کودکان در مقاصد گردشگری روستایی (۲۰۲۱).

مطابق با جدول (۱۰)، مشخص شد که ۷ مقاله به‌طور مستقیم یا غیر مستقیم به حوزه یاددهی - یادگیری پرداخته‌اند.

جدول (۱۱): رفتار سازمانی

بعد	طبقه	کلیدواژه	عناوین مقالات
رفتار سازمانی		سازگاری، رضایت شغلی، رضایت، تعهد سازمانی و قصد ماندن، استرس شغلی،	۷۳. بررسی تأثیرات اقامت و جنسیت بر سازگاری دانشجویان دانشگاه در ایران: مفاهیمی برای روان‌درمانگران (۲۰۱۰). ۷۲. رابطه فرهنگ سازمانی، رضایت شغلی، تعهد سازمانی و قصد ماندن پرسنل بهداشت و درمان علوم پزشکی

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.20088000.1400.13.4.6.6]

	عملکرد شغلی، رفتار پاسخ‌گویی، خلاقیت، رفتار شهروندی، سبک‌های مدیریت تعارض، سواد فناوری اطلاعات و ارتباطات، چابکی سازمانی، فضیلت سازمانی، مشارکت شغلی	زاهدان (۲۰۱۳). ۱۱۶. مدل ساختاری ویژگی‌های شخصیتی بر استرس و عملکرد شغلی با توجه به اثرات میانجی رفتار پاسخ‌گویی فردی (۲۰۱۳). ۷۰. شایستگی‌های اجتماعی عاطفی، رضایت از کیفیت کار و رفتار شهروندی سازمانی پرستاران ایرانی (۲۰۱٤). ۳۲. بررسی نقش واسطه‌ای مشارکت شغلی در رابطه بین حسن رفتار مدیران و تعهد عاطفی سازمانی کارکنان (۲۰۱۵). ۷۹. سبک‌های مدیریت تعارض در بین کارکنان پرستاری مراقبت‌های ویژه ایران: یک مطالعه مقطعی (۲۰۱۵). ۱٤. ارزیابی سواد فناوری اطلاعات و ارتباطات معلمان ایرانی از طریق مدل استاندارد مهارت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات برای معلم (۲۰۱٦). ٤۸. شناسایی و رتبه‌بندی عوامل کلیدی مؤثر پیاده‌سازی چابکی سازمانی در مدیریت کیفیت جامع در دانشگاه‌ها (مطالعه موردی: دانشگاه علوم پزشکی اصفهان) (۲۰۱٦). ۹٦. نقش فضیلت سازمانی در رفتار شهروندی سازمانی معلمان: بررسی تأثیر مستقیم و غیرمستقیم از طریق میانجیگری رضایت شغلی (۲۰۱٦). ۵٦. تأثیر فرآیند مدیریت استعداد بر عملکرد پژوهشی اعضای هیئت‌علمی با نقش واسطه‌ای عدالت سازمانی (۲۰۱۷). ۷٦. تأثیر ادراکات اخلاقی بر رضایت شغلی با تأکید بر ارزش‌های شغلی: مورد کارکنان زن در یک دانشگاه ایرانی (۲۰۱۷). ۱۱٤. رابطه بین ادراک از جو سیاسی سازمان با تمایل به ترک شغلی، عملکرد شغلی و رفتار شهروندی سازمان: آزمون میانجی عدالت سازمانی (۲۰۱۷). ۱۲۰. رویکرد کیفی به عوامل مؤثر بر قصد ماندن با انگیزه معلمان: مطالعه موردی معلمان پایه دوم دبیرستان در استان آذربایجان غربی (۲۰۱۷). ۱۳۹. پیش‌بینی مشارکت شغلی معلمان بر اساس سرمایه روانی و سرسختی روانی (۲۰۱۷). ۲. رابطه بین رفتار کارکنان و رضایت مشتری در شرکت‌های تعاونی مصرف شهر بوشهر (۲۰۱۸). ۵۹. بررسی ابعاد و عوامل مؤثر بر رفتار سازمانی در دانشگاه فرهنگیان (۲۰۱۸). ۵۷. بررسی رابطه بین توسعه شغلی و بهره‌وری با نقش واسطه‌ای خودتنظیمی در بین کارکنان دانشگاه (۲۰۲۰).
انگیزش	انگیزه، نگرش، گرایش، اهداف پیشرفت، جنبه‌های روان‌شناختی، احساس تعلق به مدرسه	۱٤۸. گرایش‌ها و نگرش‌های دانشجویان دانشگاه‌های ایران برای یادگیری زبان انگلیسی (۲۰۱۰). ۱۱۱. بررسی رابطه بین فرهنگ مدرسه و اهداف پیشرفت دانش آموزان متوسطه شهرستان نقده (۲۰۱٤). ۳۱. بررسی جنبه‌های روان‌شناختی اثربخشی روش‌های نوین آموزش در آموزش عالی ایران (۲۰۱۵). ۸۹. نقش انگیزه، توانایی و فرصت در دستیابی به کار دانش مؤثر: کار دانش و انگیزه، توانایی و فرصت (۲۰۱٦). ۱۱۲. عوامل سطوح دانش‌آموز و مدرسه در رابطه با احساس تعلق به مدرسه در میان دانش آموزان دبیرستانی (۲۰۲۰).
نوآوری و کارآفرینی	نوآوری سازمانی، کیفیت نوآوری، سرعت نوآوری	۱۰۱. رابطه فناوری اطلاعات و نوآوری سازمانی (مطالعه موردی: موسسه پژوهشگاه نیرو) (۲۰۱٦). ۱۱۷. رابطه رسمیت سازمان با توانمندسازی، نوآوری و خلاقیت کارکنان اداره آموزش‌وپرورش: یک مطالعه موردی (۲۰۱۳). ۱٤۰. عوامل فرهنگ سازمانی و فرایند کارآفرینی در دانشگاه محقق اردبیلی (۲۰۱٤). ۱۲۲. تأثیر مدیریت کیفیت جامع در نوآوری سازمانی در آموزش عالی با واسطه‌گری یادگیری سازمانی (۲۰۱٦). ۱۲۳. نقش رهبری تحول‌گرا و فرآیندهای مدیریت دانش بر میزان نوآوری سازمانی (۲۰۱٦). ۳. یک مدل مفهومی برای خدمات نوآورانه تعالی برای آموزش عالی غیردولتی (۲۰۱۷). ۹۲. نقش اشتراک دانش ضمنی و صریح در بهبود عملکرد مالی و اجرایی: نقش واسطه‌ای سرعت و کیفیت نوآوری (۲۰۱۹).

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.2008000.1400.13.4.6.6]

ارتباطات	تعاملات بین‌المللی	۱۳. موانع و چالش‌های تعاملات بین‌المللی اعضای هیئت‌علمی در ایران (۲۰۱۸).

همانطور که در جدول (۱۱) نشان داده شد، ۳۰ مقاله به‌طور مستقیم یا غیر مستقیم به حوزه رفتار سازمانی پرداخته‌اند.

جدول (۱۲): عملکرد سازمانی

بعد	طبقه	کلیدواژه	عناوین مقالات
عملکرد سازمانی	–	فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات، ساختار سازمانی، اقدامات منابع انسانی	۳۵. بررسی روابط ساختاری فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات جدید، ساختار سازمانی و عملکرد شرکت: تجزیه‌وتحلیل شرکت‌های مهندسین مشاور در ایران (۲۰۱۲). ۴۰. تأثیر اقدامات منابع انسانی و رفتارهای شهروندی سازمانی بر عملکرد شرکت (۲۰۱۲). ۷۱. بررسی رابطه بین ساختار سازمانی دانشگاه و ادراک دانشجویان از بلوغ سازمانی در دانشگاه‌های بندرعباس (۲۰۱۴). ۳۸. اثرات میانجیگری توانایی در رابطه‌ی بین اقدامات منابع انسانی و کیفیت خدمات (۲۰۱۵). ۴۴. مشارکت معلمان در سیاست‌ها و تصمیمات آموزشی عملکرد کلاس را بهبود می‌بخشد: مورد معلمان مدارس آموزش زبان انگلیسی (۲۰۲۱).

با ملاحظه جدول (۱۲)، مشخص شد که ۵ مقاله به‌طور مستقیم یا غیر مستقیم به حوزه عملکرد سازمانی پرداخته‌اند.

جدول (۱۳): مدیریت منابع انسانی

بعد	طبقه	کلیدواژه	عناوین مقالات
مدیریت منابع انسانی		سرمایه انسانی، مهارت، تخصص، مربی‌گری، مدیریت منابع انسانی سبز، قدرت تصمیم‌گیری کارکنان	۱۶. بررسی نگرش اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی (منطقه چهار) در مورد وضعیت فعلی و مطلوب دانشگاه‌ها در تأمین سرمایه انسانی (۲۰۱۱). ۵۳. توسعه و اعتبار سنجی کارایی اعضای هیئت‌علمی در آموزش عالی (۲۰۱۲). ۱۰۲. ارزیابی مشخصات کارکنان با استفاده از یک مدل خوشه‌بندی ترکیبی و بهینه‌سازی: مطالعه عملی (۲۰۱۶). ۴۷. شناسایی و اعتباربخشی مؤلفه‌های مهارت مربیگری در بین اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌ها (۲۰۱۸). ۹۵. ارائه الگوی هوش معنوی اعضای هیئت‌علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران (۲۰۱۹). ۱۰۶. بررسی سیستماتیک مدیریت منابع انسانی سبز (۲۰۱۹). ۲۹. قدرت تصمیم‌گیری کارکنان در دانشگاه‌ها (۲۰۲۰). ۱۰۰. توسعه‌پذیری منابع انسانی و راهکارهای ارتقاء آن در صنعت ارائه‌دهنده خدمات اینترنتی در ایران (۲۰۲۰). ۱۰۵. طراحی مدل مدیریت منابع انسانی سبز در محیط‌های دانشگاهی: مورد دانشگاه‌های تهران (۲۰۲۰). ۱. طراحی یک مدل مبتنی بر استعداد برای جذب اعضای هیئت‌علمی در دانشگاه‌های جامع منطقه‌ای ایران (۲۰۲۱). ۶۴. شایستگی‌های معلم پیشنهادی برای حمایت از ماهیت مؤثر آموزش: متا سنتز ادبیات (۲۰۲۱).

با مشاهده جدول (۱۳)، مشخص شد که ۱۱ مقاله به‌طور مستقیم یا غیر مستقیم به حوزه مدیریت منابع انسانی پرداخته‌اند.

جدول (۱۴): سایر موضوعات

بعد	طبقه	کلیدواژه	عناوین مقالات
سایر موضوعات	برنامه‌ریزی درسی	مأموریت برنامه‌های درسی، برنامه درسی طب نظامی	۵۸. مأموریت برنامه‌های درسی آینده برای تحقق چشم‌اندازهای آموزش عالی ایران در افق ۲۰۲۵ (۲۰۱۸). ۳۳. نقش طب نظامی در نیروهای مسلح و ضرورت توسعه برنامه‌های آموزشی تخصصی در طب نظامی ایران (۲۰۱۲). ۳۴. طراحی برنامه درسی طب اورژانس نظامی در یک دانشگاه نظامی (۲۰۱۲). ۱۰۹. ارائه مدل برنامه درسی مهارت‌های زندگی دانش آموزان در مدارس ابتدایی ایران (۲۰۲۱).
	علم‌سنجی	نظر کاوی، هم استنادی، هم	۶۶. در جستجوی روابط اسناد جدید: ارزیابی روابط هم نظر بین هم استنادات و تأثیر آن بر اثربخشی بازیابی

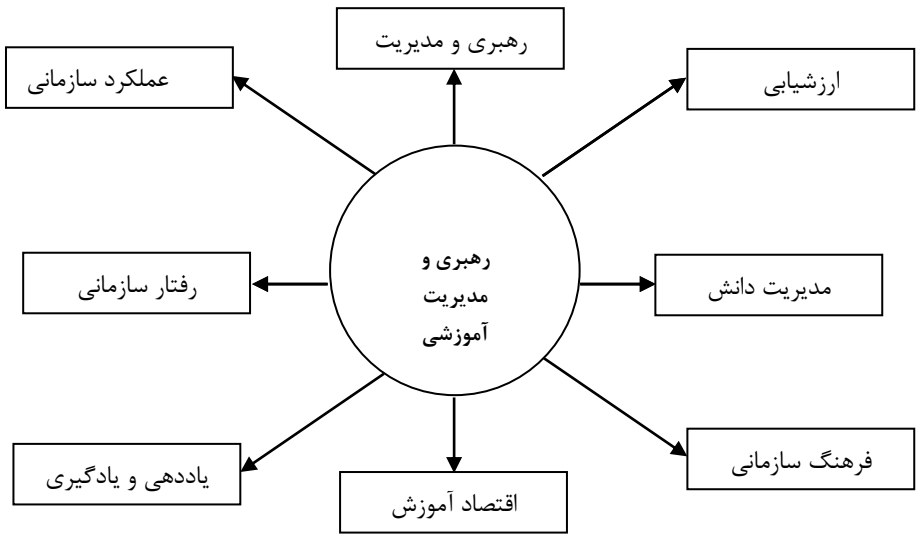
[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.20088000.1400.13.4.6.6]

	نظر، بازیابی اطلاعات، شاخص مجاورت استناد، شباهت، معناشناسی توزیعی، شباهت معنایی	اطلاعات (۲۰۱۹). ٦٧. مطالعه همبستگی معیارهای تشابه مشارکت و استناد (۲۰۱۹). ٦٨. بررسی قدرت متن در پیش‌بینی شباهت معنایی (۲۰۱۹).
مدیریت بازرگانی	دانش مشتری، آگاهی از مشتری، رضایت مشتری، نام تجاری، ارزش ویژه برند	۱۰۷. تبیین نقش دانش مشتری در جلب رضایت و ارزش ویژه برند از دیدگاه مشتری (۲۰۱۹).
–	گرایش به رسانه، ماهواره، بازی‌های رایانه‌ای	٥٤. بررسی دانش و نگرش دانشجویان پرستاری نسبت به طب سنتی ایران (۲۰۱٤). ۱٤۲. روانشناسی رسانه و مخاطب: بررسی گرایش و نگرش روان‌شناختی مردم اردبیل به رسانه (۲۰۱۲). ۱٤۳. پیش‌بینی گرایش دانش‌آموزان به بازی‌های رایانه‌ای بر اساس عملکردهای مغزی- رفتاری، انعطاف‌پذیری شناختی و هیجان خواهی (۲۰۲۰).
روانشناسی	عملکرد توجه، کیفیت خواب، کیفیت زندگی	۱٤٤. نقش عملکرد استروپ در پیش‌بینی کیفیت خواب و کیفیت زندگی در سالمندان
مسئولیت اجتماعی	مسئولیت اجتماعی دانشگاه، احترام به محیط‌زیست، فرهنگ صلح، عدالت اجتماعی- اقتصادی، الزامات سازمانی	۱۲۹. مسئولیت اجتماعی دانشگاه و عوامل سازمانی برای کاربست آن‌ها (۲۰۲۰).
–	روزهای تعطیل، توسعه حرفه‌ای	۱٤٦. تجربه اعضای هیئت‌علمی علوم، فناوری، مهندسی و ریاضیات از روزهای تعطیل: یک مطالعه روایی (۲۰۲۰).
–	معلمان زبان‌های خارجی، خودکار کارآمدی، پیشینه، معلمان کارآمد	٤۲. بررسی پیشینه خودکارآمدی تدریس معلمان زبان انگلیسی: یک مطالعه کیفی (۲۰۲۰).

با مشاهده جدول (۱٤)، مشخص شد که ۱۵ مقاله سایر موضوعات (مانند: علم‌سنجی، مدیریت بازرگانی و غیره) پرداخته‌اند.

به‌طور خلاصه ابعاد یا حیطه‌های اصلی در شکل شماره (۱) نشان داده شده است.

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.2008000.1400.13.4.6.6]

شکل (۱): حیطه‌های اصلی موضوعات رهبری و مدیریت آموزشی

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از این بررسی نظام‌مند بازنمایی تولید دانش رهبری و مدیریت آموزشی توسط اعضای هیئت‌علمی گروه مدیریت آموزشی دانشگاه‌های دولتی در ایران بود. لذا مطالعه حاضر با ارائه یافته‌های خود در جهت آگاهی بخشیدن به صاحب نظران به منظور توسعه ظرفیت گروه مدیریت آموزشی مهم به نظر می‌رسد؛ بنابراین جهت رسیدن به هدف پژوهش مقالات پژوهشی منتشر شده در مجلات تخصصی بین‌المللی رهبری و مدیریت آموزشی و پایگاه‌های اسکوپوس و وب آو ساینس استخراج و مورد تحلیل قرار گرفتند.

اولین یافته مورد علاقه در این پژوهش حجم تولید دانش بود. ۱۵۰ مقاله پژوهشی بین سال‌های ۱۹۹۹ تا اواسط سال ۲۰۲۱ شناسایی شدند. این سطح از تولید دانش در قیاس با کشور ترکیه (گمیش و همکاران، ۲۰۱۹) بسیار کمتر بود؛ زیرا با وجود اینکه در پژوهش گمیش و همکاران (۲۰۱۹)، فقط یک پایگاه وب آو ساینس منظور شده بود باز هم تعداد مقالات استخراج شده بیشتر بود. دلایل متعددی برای سطح نسبتاً پایین تولید دانش می‌توان مطرح کرد. ولی تسلط محدود به زبان انگلیسی اغلب به‌عنوان دلیلی برای خروجی کم در مجلات انگلیسی زبان توسط محققان جوامع درحال‌توسعه ارائه می‌شود. به‌رغم سطح پایین تولید دانش، از سال ۲۰۱۰ به بعد روند صعودی مشخصی در حجم مقالات مشاهده می‌شود بطوریکه بالای ۹۰ درصد از مقالات در این دوران منتشر شده‌اند؛ بنابراین، اگر روند فعلی افزایش تولید دانش ادامه یابد، انتظار می‌رود جایگاه ایران در ادبیات بین‌المللی به‌طور متناسب افزایش یابد. این خط سیر صعودی انتشار در جوامع آمریکای لاتین (کاستیو و هالینجر، ۲۰۱۸)، جوامع آسیایی (هالینجر و چن، ۲۰۱٤)، جوامع عرب (هالینجر و حامد، ۲۰۱۷) و جوامع آفریقایی (هالینجر، ۲۰۱۷) نیز گزارش شده است که نشان می‌دهد محققان در سراسر جهان درحال‌توسعه انتشارات بین‌المللی خود هستند. به نظر می‌رسد که سطوح رو به رشد همکاری‌های بین‌المللی در چشم‌انداز گروه مدیریت آموزشی در این منطقه از جهان روشن به نظر می‌رسد. لذا برای تقویت تحقیقات آینده رهبری و مدیریت آموزشی در ایران توصیه می‌شود شبکه‌سازی بین‌المللی محققان صورت پذیرد. همچنین، مشخص شد که اکثر مقالات به حوزه آموزش عالی پرداخته بودند که این یافته‌ای قابل‌تأمل برای اصحاب گروه مدیریت آموزشی محسوب می‌شود. یافته‌های پژوهش هالینجر و کوواویویچ (۲۰۱۹) نیز مؤید این موضوع است که حتی با حذف مجلات تخصصی در حوزه آموزش عالی، باز هم ظهور کلیدی «آموزش عالی» غیرمنتظره بوده است.

نقش زنان در انتشار مقالات پررنگ‌تر شده بود بطوریکه ۱۲۲ زن در انتشار ٥٦/٦٧ درصد مقالات حضور داشتند. یافته‌های هالینجر و کوواویویچ (۲۰۱۹) نیز حاکی از مشارکت و تأثیر زنان در تولید دانش می‌باشد.

یافته مهم دیگر در این پژوهش، پراکندگی بسیار زیاد مجلات بود بطوریکه ۱۵۰ مقاله پژوهشی در بیش از ۱۰۰ مجله مختلف به چاپ رسیده بودند. درمجموع فقط ۸ مقاله در مجلات تخصصی بین‌المللی رهبری و مدیریت آموزشی منتشر شده بود که این یافته قابل‌توجه است. در پژوهش‌های (گمیش و همکاران، ۲۰۱۹) و (هالینجر، ۲۰۱۷) نیز حجم بسیار کم مقالات در مجلات تخصصی بین‌المللی گزارش شده است. همچنین، ۱۸ مقاله (۱۰/٦) نویسنده (نویسندگانی) داشتند که وابستگی سازمانی آن‌ها خارج از کشور ایران بود. گسترش سطح همکاری‌های علمی بین‌المللی مستلزم آگاهی از وضعیت کنونی آن است.

در این پژوهش مشاهده شد که اکثر نویسندگان از مدل‌های غربی (مانند رهبری تحول‌آفرین، رهبری آموزشی و غیره) برای هدایت مطالعات تجربی خود بهره برده‌اند لذا باید به مفهوم‌سازی رهبری و مدیریت آموزشی در «زمینه‌های بومی» توجه بیشتری شود. همچنین لازم است محققان به مفهوم‌سازی و نظریه‌پردازی ویژگی‌های متمایز رهبری و مدیریت آموزشی در جوامع ایرانی تشویق شوند.

میانگین استناد مقالات پژوهشی منتشر شده در اسکوپوس ۳/۰۱ و در وب آو ساینس ۱/۷۸ بود. همچنین اکثر مقالات در هر دو پایگاه کمتر از ۱۰ استناد داشتند. یافته‌های پژوهش هالینجر و چن (۲۰۱٤) که تحقیقات رهبری و مدیریت آموزشی جوامع آسیایی بررسی کرده است مشابه یافته‌های پژوهش حاضر است زیرا در آن پژوهش هم ٦٦ درصد از نشریات کمتر از ۱۰ استناد داشتند.

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.20088000.1400.13.4.6.6]

این پیشینه عمدتاً تجربی با کانون‌های موضوعی، متمرکز بر مسائل پیرامون رهبری و مدیریت و رفتار سازمانی بود. در واقع، موضوعاتی که تمرکز قابل‌توجهی از مطالعات را به خود اختصاص داده بود «رهبری و مدیریت» و سپس رفتار سازمانی بود. همچنین، این بررسی، ۸ حیطه اصلی (۱. رهبری و مدیریت، ۲. ارزشیابی، ۳. مدیریت دانش، ٤. فرهنگ سازمانی، ٥. اقتصاد آموزش، ٦. یاددهی- یادگیری، ۷. رفتار سازمانی و ۸. عملکرد سازمانی) را شناسایی کرد. بعلاوه یافته‌ها تغییر پارادایم از «مدیریت» به «رهبری» را برجسته می‌کنند. این نتایج مشابهت‌های زیادی با یافته‌های پژوهش هالینجر و کوواویویچ (۲۰۱۹) و کاستیلو و هالینجر (۲۰۱۸) دارد.

اگرچه به نظر می‌رسد ادبیات توصیف‌شده در این مقاله (مانند روند رو به رشد حجم مقالات، رشد همکاری‌های بین‌المللی، پررنگ‌تر شدن نقش زنان و مانند اینها)، برخی از ویژگی‌های مطلوب را نشان می‌دهد، ولی تقریباً منعکس‌کننده ادبیات کشورهای درحال‌توسعه مانند ترکیه، جوامع عرب و جوامع آفریقا است. به زعم هالینجر و کوواویویچ (۲۰۱۹)، در دهه (۲۰۱۰) شاهد گرایش‌های بین‌المللی شدن بوده‌ایم؛ زیرا تا سال ۲۰۱۰، دانش مدیریت آموزشی عمدتاً از مطالعات انجام شده در مجموعه محدودی از جوامع انگلیسی و آمریکایی بود (هالینجر و کوواویویچ، ۲۰۱۹) ولی اکنون سهم کشورهای دیگر (به غیر از جوامع انگلیسی و آمریکایی) در توسعه دانش مدیریت آموزشی افزایش یافته است؛ بنابراین، توصیف‌هایی مانند توصیف پژوهش حاضر، باید به‌عنوان چراغی با هدف «روشن کردن» مسیر دانش‌پژوهی در جهت رسیدن به مقصد مطلوب در سال‌های آینده باشد. به‌طورکلی می‌توان گفت یافته‌ها نویدبخش تولید دانش رهبری و مدیریت آموزشی در آینده هستند.

مخاطبان اصلی این بررسی، اصحاب گروه مدیریت آموزشی هستند که در زمینه رهبری و مدیریت آموزشی در ایران فعالیت می‌کنند. اولین یافته این بررسی از موج اخیر انتشارات در مورد رهبری و مدیریت آموزشی در ایران خبر می‌داد. از منظر سیاست آموزش عالی، بررسی علل آن ارزشمند به نظر می‌رسد. در دهه گذشته، نگرانی‌ها برای رتبه‌بندی دانشگاه‌های جهان منجر به اولویت‌بندی مجدد انتشارات پژوهشی در دانشگاه‌های سراسر جهان شده است. آیا نگرانی برای رتبه‌بندی به‌تنهایی این انفجار نشریات را توضیح می‌دهد یا این روند با تغییرات خاص‌تری در سیاست‌های دانشگاه همراه شده است؟ درک عمیق‌تر این موضوع می‌تواند بینش‌هایی را در مورد تصمیمات آینده ارائه دهد.

امید است که اعضای هیئت‌علمی گروه مدیریت آموزشی تلاش‌های خود را در جهت‌هایی متمرکز کنند که بیشترین نوید را برای کمک به تقویت پایگاه دانش رهبری و مدیریت آموزشی در آینده ارائه دهد.

محدودیت کلیدی این بررسی، حذف مقالات منتشر شده در مجلات منتشر شده در ایران و همچنین حذف مقالات همایشی نمایه شده در دو پایگاه اسکوپوس و وب آو ساینس بود. این امر منجر به توصیه بیشتر به محققان برای انجام بررسی‌های چندزبانه و استفاده از جستجوگرهایی گسترده‌تری مانند گوگل می‌باشد.

منابع

Aguillo, I. F., Bar-Ilan, J., Levene, M., & Ortega, J. L. (2010). Comparing university rankings. *Scientometrics*, *85*(1), 243-256.

Alemu, S. K. (2019). A Critical Assessment of the Internationalization of Higher Education: The Case of Sub-Saharan Africa. In *Partnership in Higher Education* (pp. 29-61). Brill Sense.

Bridges, E. M. (1982). Research on the school administrator: The state of the art, 1967-19801. *Educational Administration Quarterly*, *18*(3), 12-33.

Campbell, R. F. (1979). A critique of the *Educational Administration Quarterly. Educational Administration Quarterly*, *15*(3), 1–19

Castillo, F. A., & Hallinger, P. (2018). Systematic review of research on educational leadership and management in Latin America, 1991–2017. *Educational Management Administration & Leadership*, *46*(2), 207-225.

Clarke, S., & O'Donoghue, T. (2017). Educational leadership and context: A rendering of an inseparable relationship. *British Journal of Educational Studies*, *65*(2), 167-182.

Erickson, D. A. (1967). Chapter IV The School Administrator. *Review of Educational Research*, *37*(4), 417-432.

Erickson, D. A. (1979). Research on educational administration: The state-of-the-art. *Educational Researcher*, *8*(3), 9-14.

Griffiths, D. E. (1979). Intellectual turmoil in educational administration. *Educational Administration Quarterly*, *15*(3), 43-65.

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.2008000.1400.13.4.6.6]

Gronn, P. (2000). Distributed properties: A new architecture for leadership. *Educational management & administration*, *28*(3), 317-338.

Gumus, S., Bellibas, M. S., Esen, M., & Gumus, E. (2018). A systematic review of studies on leadership models in educational research from 1980 to 2014. *Educational Management Administration & Leadership*, *46*(1), 25-48.

Gümüş, S., Bellibaş, M. Ş., Gümüş, E., & Hallinger, P. (2019). Science mapping research on educational leadership and management in Turkey: a bibliometric review of international publications. *School Leadership & Management*, *40*(1), 23-44.

Haller, E. J. (1979). Questionnaires and the dissertation in educational administration. *Educational Administration Quarterly*, *15*(1), 47-66.

Hallinger, P. (2003). Leading educational change: Reflections on the practice of instructional and transformational leadership. *Cambridge Journal of education*, *33*(3), 329-352.

Hallinger, P. (2005). Instructional leadership and the school principal: A passing fancy that refuses to fade away. *Leadership and policy in schools*, *4*(3), 221-239.

Hallinger, P. (2017). Surfacing a hidden literature: A systematic review of research on educational leadership and management in Africa. *Educational Management Administration & Leadership*, *46*(3), 362-384.

Hallinger, P. (2018). A systematic review of research on educational leadership and management in South Africa: mapping knowledge production in a developing society. *International Journal of Leadership in Education*, *22*(3), 315-333.

Hallinger, P., & Chen, J. (2014). Review of research on educational leadership and management in Asia: A comparative analysis of research topics and methods, 1995–2012. *Educational management administration & leadership*, *43*(1), 5-27.

Hallinger, P., & Hammad, W. (2017). Knowledge production on educational leadership and management in Arab societies: A systematic review of research. *Educational Management Administration & Leadership*, *47*(1), 20-36.

Hallinger, P., & Heck, R. H. (1996). Reassessing the principal's role in school effectiveness: A review of empirical research, 1980-1995. *Educational administration quarterly*, *32*(1), 5-44.

Hallinger, P., & Kovačević, J. (2019). A bibliometric review of research on educational administration: Science mapping the literature, 1960 to 2018. *Review of Educational Research*, *89*(3), 335-369.

Huang, M. H. (2011). A comparison of three major academic rankings for world universities: From a research evaluation perspective. *ournal of Library Information Studies*, *9*(1), 1-25.

Jöns, H., & Hoyler, M. (2013). Global geographies of higher education: The perspective of world university rankings. *Geoforum*, *46*, 45-59.

Leithwood, K. A., & Montgomery, D. J. (1982). The role of the elementary school principal in program improvement. *Review of Educational research*, *52*(3), 309-339.

Leithwood, K., & Jantzi, D. (2005). A review of transformational school leadership research 1996–2005. *Leadership and policy in schools*, *4*(3), 177-199.

Leithwood, K., Harris, A., & Hopkins, D. (2008). Seven strong claims about successful school leadership. *School leadership and management*, *28*(1), 27-42.

Lipham, J. M. (1964). Chapter IV: Organizational Character of Education: Administrative Behavior. *Review of Educational Research*, *34*(4), 435-454.

March, J. G. (1978). American public school administration: A short analysis. *The School Review*, *86*(2), 217-250.

Marks, H. M., & Printy, S. M. (2003). Principal leadership and school performance: An integration of transformational and instructional leadership. *Educational administration quarterly*, *39*(3), 370-397.

Marsh, D. D. (1997). Educational Leadership for the 21st Century: Integrating Three Emerging Perspective.

Murphy, J., Hallinger, P., & Mitman, A. (1983). Problems with research on educational leadership: Issues to be addressed. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, *5*(3), 297-305.

Nemati, S., Shirbegi, N., Azizi, N., & Naveh Ebrahim, A. (2020). Representing the Identity of the Educational Administration in Iran with Emphasis on the Articles Published in the Specialized Journals. *Journal of Management and Planning In Educational System*, *13*(1), 225-262. doi: 10.29252/mpes.13.1.225 (Persian)

Oplatka, I. (2004). The principalship in developing countries: Context, characteristics and reality. *Comparative education*, *40*(3), 427-448.

Oplatka, I. (2009). The field of educational administration: A historical overview of scholarly attempts to recognize epistemological identities, meanings and boundaries from the 1960s onwards. *Journal of Educational Administration*, *47*(1), 8–35.

Oplatka, I. (2010). *The legacy of educational administration: A historical analysis of an academic field*. London, England: Peter Lang.

Robinson, V. M., Lloyd, C. A., & Rowe, K. J. (2008). The impact of leadership on student outcomes: An analysis of the differential effects of leadership types. *Educational administration quarterly*, *44*(5), 635-674.

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.20088000.1400.13.4.6.6]

Shields, C. M. (2004). Dialogic leadership for social justice: Overcoming pathologies of silence. *Educational administration quarterly*, *40*(1), 109-132.

Theoharis, G. (2007). Social justice educational leaders and resistance: Toward a theory of social justice leadership. *Educational administration quarterly*, *43*(2), 221-258.

Wang, Y., Bowers, A. J., & Fikis, D. J. (2017). Automated text data mining analysis of five decades of educational leadership research literature: Probabilistic topic modeling of EAQ articles from 1965 to 2014. *Educational administration quarterly*, *53*(2), 289-323.

York-Barr, J., & Duke, K. (2004). What do we know about teacher leadership? Findings from two decades of scholarship. *Review of educational research*, *74*(3), 255-316.

Representation of knowledge production of leadership and educational management in international specialized journals and global databases

Masoumeh Ghaemipour[1]

Abdolrahim Navehebrahim[2]

Hasan Reza Zeinabadi[3]

Mohamad Reza Ahanchian[4]

Abstract

Objective: The aim of this study was to identify knowledge production of leadership and educational management of the faculty members of the educational management departments of Iranian public universities in international specialized journals and Web of science and Scopus databases.

Materials and Methods: A comprehensive search without time limit was conducted in 8 international specialized journals of educational leadership and management in Web of Science and Scopus databases. 150 articles were extracted and all of them were analyzed. Required information including titles of articles and journals, year of publication, author(s), gender, organizational affiliation, keywords, number of citations and abstracts were extracted using a checklist.

Results: The results showed that in recent years the number of articles indexed in Scopus and Web of Science has increased. The role of women in publishing articles was so prominent that 122 women were involved in writing 56/67% of articles. The field of "higher education" had a wide range of articles (47/33%). Examining the titles of the journals, it was found that the variety of journals was very high and only 8 articles (5/33%) were published in international specialized journals on educational leadership and management. 18 articles (10/6%) had authors (authors) whose organizational affiliation was outside of Iran. The average citation rate of articles indexed in Scopus was 3.01 and that of Web of science was 1.78. This literature focused on themes and issues of leadership and organizational behavior. This study identified 8 main areas (leadership and management, evaluation, knowledge management, organizational culture, educational economics,

[1] phd Student Kharazmi University - - Department of Educational Administration, Faculty of Management, Kharazmi University, Tehran, Iran

[2] Professor Kharazmi University - - Department of Educational Administration, Faculty of Management, Kharazmi University, Tehran, Iran

[3] Associate Professor Kharazmi University - - Department of Educational Administration, Faculty of Management, Kharazmi University, Tehran, Iran

[4] Professor Ferdowsi University of Mashhad - - Department of Educational Management and Human Resource Development, Faculty of Education and Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.2008000.1400.13.4.6.6]

teaching-learning, organizational behavior and organizational performance). The findings also showed the paradigm shift from "management" to "leadership".

Conclusion: Research findings can provide a deeper insight and understanding of the quantity and quality of educational leadership and management products to be used in future decision making for educational management departments and leads faculty members to focus their efforts on the areas that most promise to strengthen the educational leadership and management knowledge in Iran.

Keywords: Educational Leadership and Management, Specialized Journals, Web of Science and Scopus, Department of Educational Management, Public Universities.

پیوست:

1. Romiani, U., Abili, K., Pourkaremi, J., & Farahbakhsh, S. (2021). Designing a talent-based model for recruiting faculty members at Iranian regional comprehensive universities. *International Journal of Educational Management*, 35 (3), 668-683.
2. Mousaie, P., Abili, K., Thani, F.N. (2018). The relation between employee behavior and customer satisfaction in consumer cooperatives city of Bushehr, *Journal of Advanced Research in Dynamical and Control Systems,*10 (7),108-116.
3. Noruzy, A., Abili, K., Pourkarimi, J., & Ansari, M. (2017). A conceptual model for service innovation excellence for non-governmental higher education, *Маркетинг і менеджмент інновацій*, (2), 129-141.
4. Abili, K., Towfighi, D. J., Khodamoradi, S., & Jabbari, L. A. (2016). Structural requirements for auditing educational and research processes (Case: Shahed University), *Iranian Journal of Management Studies*, 9 (2), 287-304.
5. Kabiri, M., Ghazi-Tabatabaei, M., Bazargan, A., Shokoohi-Yekta, M., & Kharrazi, K. (2017). Diagnosing competency mastery in science: An application of GDM to TIMSS 2011 data. *Applied Measurement in Education*, 30(1), 27-38.
6. Bazargan, A., Ghasemi, R., Eftekhar Ardebili, M., & Zarei, M. (2017). The Relationship Between 'Higher Education and Training'and 'Business Sophistication'. *Iranian Economic Review*, 21(2), 319-341.
7. Farasatkhah, M., Ghazi, M., & Bazargan, A. (2008). Quality challenge in Iran's Higher Education: A historical review. *Iranian Studies*, 41(2), 115-137.
8. Bazargan, A. (2007). Problems of organising and reporting internal and external evaluation in developing countries: the case of Iran. *Quality in higher education*, 13(3), 207-214.
9. Bazargan, A. (2002). Measuring access to higher education and higher education quality: A case study from Iran. *Prospects: quarterly review of comparative education*, 32(3), 365-372.
10. Bazargan, A. (2000). Internal evaluation as an approach to revitalize university systems: the case of the Islamic Republic of Iran. *Higher Education Policy*, 13(2), 173-180.
11. Bazargan, A. (1999). Introduction to assessing quality in higher medical education in Iran: Challenges and perspectives. *Quality in higher education*, 5(1), 61-67.
12. HajiAbedi, S., Eslami, H., Afshani, S., & Pourkarimi, J. (2020). Designing an Educational Effectiveness Model for the Employees of the Selected Organization with a System Dynamics Approach. *Propósitos y representaciones*, 8(3).
13. Zare, M. N., Pourkarimi, J., & Rezaeian, S. (2018). Barriers and challenges to international interactions of the faculty members in Iran. *International Journal of Educational Management*, 32 (4), 652-668.
14. Pourkarimi, J., & Zare, M. N. (2016). The assessment of ICT literacy of Iranian teachers through the ISST model. The *International Journal of Information and Learning Technology*, 33 (4), 236-247.
15. Zare, M. N., Pourkarimi, J., Salehi, G. Z., & Rezaeian, S. (2016). In search of a world-class university in Iran. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 8 (4), 1-17.
16. Ziglari, F., Ghanadan, M., Gourchian, N. G., & Naderi, A. (2011). A survey of the attitude of faculty members at Islamic Azad Universities (Region Four) concerning the present and desired status of universities in providing human capital. *African Journal of Business Management*, 5(29), 11572-11579.
17. Keramati, M. R., & Gillies, R. M. (2021). Perceptions of undergraduate students on the effect of cooperative learning on academic achievement. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 14(1), 440-452.
18. Aali, M., Narenji Thani, F., Keramati, M. R., & Garavand, A. (2020). A Model for Effectiveness of E-learning at University. *Journal of Information Technology Management*, 12(4), 121-140.

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.20088000.1400.13.4.6.6]

19. Thani, F. N., & Mirkamali, S. M. (2018). Factors that enable knowledge creation in higher education: a structural model. *Data Technologies and Applications*, 52 (3), 424-444.
20. Mirkamali, S. M., Javanak Liavali, M., & Yeganeh, M. R. (2014). Correlation between Organizational Culture with Clinical Governance in Public Hospitals in Rasht. *Hayat*, 20(1), 15-25.
21. Naderi, A. (2019). Data envelopment analysis of the efficiency of academic departments at a public university in Iran. *International Journal of Education Economics and Development*, 10(1), 57-75.
22. Naderi, A. (2016). The application of production functions to Iranian higher education system. International Journal of Education *Economics and Development*, 7(1-2), 53-78.
23. Naderi, A., & Mace, J. (2003). Education and earnings: A multilevel analysis: A case study of the manufacturing sector in Iran. *Economics of Education Review*, 22(2), 143-156.
24. Rahmati Karahroodi, S., Shams, G., ShamiZanjani, M., & Abolghasemi, M. (2020). A Qualitative Meta-analysis of digital leader's role. *Iranian Journal of Information processing and Management*, 36(1), 1-32.
25. Arya, S. H., Abolghasemi, M., Ahmadvand, A. M., & Omran, E. S. (2014). Designing and implementing the higher education development fuzzy expert system in iran. *Journal of Mathematics and Computer Science*, 8, 163-179.
26. Barari, N., RezaeiZadeh, M., Khorasani, A., & Alami, F. (2020). Designing and validating educational standards for E-teaching in virtual learning environments (VLEs), based on revised Bloom's taxonomy. *Interactive Learning Environments*, 1-13.
27. Abbasi Kasani, H., Shams Mourkani, G., Seraji, F., Rezaeizadeh, M., & Abedi, H. (2020). E-Learning Challenges in Iran: A Research Synthesis. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 21(4), 96-116.
28. Mourkani, G. S., & Shohoodi, M. (2013). Quality assurance in higher education: Combining internal evaluation and importance-performance analysis models. *Middle-East Journal of Scientific Research*, 15(5), 643-651.
29. Tohidian, I., & Abbaspour, A. (2020). EMPLOYEES'decision-making power in universities: Employees' right or taken for granted REALITIES?. *Cogent Business & Management*, 7(1), 1785107.
30. Rahimian, H., Arash, M., Abbaspour, A., & Delavar, A. (2016). Offering the Model of Structural Equations for the Parameters of Leadership Thinking, Communication and Meritocracy in Training of the Organizational Leaders of Oil Company. *Asian Social Science*, 12(10), 42-54.
31. Mand, M. R., & Abbaspour, A. (2015). Studying Psychological Aspects of New Methods of Teaching Effectiveness on Higher Education of Iran. *Asian Social Science*, 11(22), 208.
32. Ghassemi, R. A., Isfahani, A. N., Abbaspour, A., & Farhanghi, A. A. (2015). A study of the mediating role of job involvement in affecting good character of managers on employees' organizational affective commitment. *Indian Journal of Science and Technology*, 8(27), 1-10.
33. Rahmani, R., Mehrvarz, S. H., Zareei Zavaraki, E., Abbaspour, A., & Maleki, H. (2012). Military medicine's role in the armed forces and the need to develop specialized education programs in Iran military medicine. *Journal of military medicine*, 13(4), 247-252.
34. Rahmani, R., Mehrvarz, S., Zare'ei, E., Abbaspour, A., Maleki, H., & Ebrahimnia, M. (2012). Curriculum designing of military emergency medicine course in a military university. *Journal of Military Medicine*, 14(1), 7-14.
35. Farhanghi, A. A., Abbaspour, A., & Ghassemi, R. A. (2012). Examining the structural relationships of new communication and information technologies, organizational structure and firm performance: an analysis of consultant engineers firms (CEF) in Iran. *World Applied Sciences Journal*, 20(4), 605-14.
36. Tohidian, I., & Rahimian, H. (2019). Reflection on working culture in public organizations: The case of three Iranian Higher Education Institutions. *Cogent Social Sciences*, 5(1), 1-13.
37. Tohidian, I., & Rahimian, H. (2019). Bringing Morgan's metaphors in organization contexts: An essay review. *Cogent Business & Management*, 6 (1), 1-8.
38. Babaei, D., Rahimian, H., Ahmad, A., Omar, Z., & Idris, K. (2015). Ability mediation effects in the relationships between human resource practices and service quality. *Iranian Journal of Management Studies*, 8(1), 5-25.
39. Shami Zanjanie, M., Mehregan, M. R., Manian, A., & Rahimian, H. (2012). A qualitative approach to examining knowledge sharing in Iran tax administration reform program. *Information Sciences and Technology*, 27(1), 67-91.
40. Babaei, D., Ahmad, A., Idris, K., Omar, Z., & Rahimian, H. (2012). The Impact Of Human Resource Practices And Organizational Citezenship, Behaviors On Firm Performance. *American Journal of Applied Sciences*, 9 (1), 47-53.
41. Rahimian, H., & Shami Zanjani, H. (2011). Effect of Organizational Culture Factors on Knowledge Management Processes Implementation in Technology & Deputy Tax Planning Agency. *Iranian Journal of Information processing and Management*, 26(4), 989-1007.

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.2008000.1400.13.4.6.6]

42. Alibakhshi, G., Abdollahi, H., & Nezakatgoo, B. (2020). Exploring the antecedents of English language teachers' teaching self-efficacy: a qualitative study. *Qualitative Research Journal*, 21 (3), 286-303.
43. Asgari, A., Taskoh, A. K., & Nodooshan, S. G. (2021). The required specifications of a fourth-generation university to shape innovation district under anchor approach: a meta-synthesis analysis using text mining. *International Journal of Innovation Science*, 13 (4), 539-562.
44. Tohidian, I., & Nodooshan, S. G. (2021). Teachers' engagement within educational policies and decisions improves classroom practice: The case of Iranian ELT school teachers. *Improving Schools*, 24(1), 33-46.
45. Assari, N., Siadat, S., Abedini, Y., & Monadjemi, S. A. (2019). Ranking the competency criteria for school principals based on the fuzzy method in the Education Department of Isfahan Province. *International Journal of Management in Education*, 13(4), 355-376.
46. Afsouran, N. R., Charkhabi, M., Siadat, S. A., Hoveida, R., Oreyzi, H. R., & Thornton III, G. C. (2018). Case-method teaching: Advantages and disadvantages in organizational training. *Journal of Management Development*, 37 (9/10), 711-720.
47. Mohammadisadr, M., Siadat, S. A., & Hoveida, R. (2018). Identification and validation of coaching skill components among faculty members of universities. *Educação e Pesquisa*, 44, 1-17.
48. Taji, M., Siadat, A., & Hoveida, R. (2016). Identification and ranking of key factors influencing organizational agility implementation on Total Quality Management (TQM) in Universities (case study: Isfahan University of Medical Sciences). *International Business Management*, 10(15), 2814-2822.
49. Arbabisarjou, A., Siadat, S. A., Hoveida, R., Shahin, A., & Zamani, B. E. (2016). Evaluation the chairperson's managerial competencies from 360-degree feedback at the universities. *International Journal of Medical Research & Health Sciences*, 5(5), 28-34.
50. Siadat, S. A., Hoveida, R., Abbaszadeh, M., & Moghtadaie, L. (2012). Knowledge creation in universities and some related factors. *Journal of Management Development*, 31 (8), 845-872.
51. Liaghatdar, M. J., Soltani, A., Shojaei, R., & Siadat, A. (2012). A Study of Current and Desired State of Physics Education in Iranian Female Secondary Schools. *International Education Studies*, 5(1), 50-56.
52. Makhtaripour, M., & Siadat, S. A. (2008). Emotional intelligence and social-emotional learning program in schools. *International Journal of Psychology*, 43 (3-4), 796-796.
53. Shavaran, S. H. R., Rajaeepour, S., Kazemi, I., & Zamani, B. E. (2012). Development and Validation of Faculty Members' Efficacy Inventory in Higher Education. *International Education Studies*, 5(2), 175-184.
54. Khorasgani, S. R., & Moghtadaie, L. (2014). Investigating Knowledge and Attitude of Nursing Students Towards Iranian Traditional Medicine: Case Study: Universities of Tehran in 2012-2013. *Global journal of health science*, 6(6), 168.
55. Keikha, A., Hoveida, R., & Yaghoubi, N. M. (2017). The development of an intelligent leadership model for state universities. *Foresight and STI Governance*, 11(1), 66-74.
56. Eghbal, F., Hoveida, R., Seyadat, S. A. S., Samavatyan, H., & Yarmohammadian, M. H. (2017). The effect of talent management process on the research performance of faculty members with the mediating role of organizational justice. *Foresight and STI Governance*, 11(2), 83-91.
57. Delbari, S., Rajaipour, S., & Abedini, Y. (2020). Investigating the relationship between career development and productivity with the mediating role of self-regulation among university staff. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 13 (3), 759-781.
58. Abdi, H., Ja-Fari, S. E. M., Nili, M. R., & Rajaeipour, S. (2018). Missions of Future Curricula for Realizing the Visions of Iranian Higher Education on the Horizon, 2025. *Eurasian Journal of Educational Research*, 77, 145-161.
59. Torkzadeh, J., Mohammadi, M., Salimi, G., Hassanzadeh, M. (2018). A study of dimensions and factors affecting organizational behavior in farhangian university, Opcion, 34(17), 1017-1029.
60. Dadgar, H., Marzooghi, R., Torkzadeh, J., Mohammadi, M., & Barahouei, F. (2013). A comparative evaluation of the perception of lecturers employees and students about the organizational culture of Shiraz University. *Life Science Journal*, 10(1), 441-8.
61. Mahdiuon, R., Salimi, G., & Raeisy, L. (2020). Effect of social media on academic engagement and performance: Perspective of graduate students. *Education and Information technologies*, 25(4), 2427-2446.
62. Heidari, E., Salimi, G., & Mehrvarz, M. (2020). The influence of online social networks and online social capital on constructing a new graduate students' professional identity. *Interactive Learning Environments*, 1-18.
63. Mohammadi, M., Salimi, G., & Ghasemian, A. (2019). An evaluation of Shiraz University curriculum renewal process based on strategic approach of education for sustainable development. *International Journal of Continuing Engineering Education and Life Long Learning*, 29(3), 230-250.
64. Nouri, N., Saberi, M., McComas, W. F., & Mohammadi, M. (2021). Proposed teacher competencies to support effective nature of science instruction: A meta-synthesis of the literature. *Journal of Science Teacher Education*, 32(6), 601-624.

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.20088000.1400.13.4.6.6]

65. Mohammadi, M., Sarvestani, M. S., & Nouroozi, S. (2020). Mobile phone use in education and learning by faculty members of technical-engineering groups: concurrent mixed methods design. *Frontiers in Education*, 5 (16), 1-9.
66. Yaghtin, M., Sotudeh, H., Mirzabeigi, M., Fakhrahmad, S. M., & Mohammadi, M. (2019). In quest of new document relations: evaluating co-opinion relations between co-citations and its impact on Information retrieval effectiveness. *Scientometrics*, 119(2), 987-1008.
67. Yaghtin, M., Sotudeh, H., Mohammadi, M., Mirzabeigi, M., & Fakhrahmad, S. M. (2019). A correlation study of co-opinion and co-citation similarity measures. *International Journal of Information Science and Management*, 17(2), 19-31.
68. Yousefi, Z., Sotudeh, H., Mirzabeigi, M., Fakhrahmad, S. M., Nikseresht, A., & Mohammadi, M. (2019). Investigating text power in predicting semantic similarity. *International Journal of Information Science and Management*, 17(1), 17-31.
69. Marzooghi, R., Sadeghi, M. H., Mohammadi, M., Karimi, M. H., & Hammadzadeh, K. M. (2016). Comparative study of legal literacy level of the elementary and secondary school teachers. *Journal of Politics and Law*, 9 (9), 119-125.
70. Feili, R., Mohammadi, M. (2014) Affective-social competencies, satisfaction of quality of work and organizational citizenship behavior of Iranian nurses. *International business management*, 8 (3), 183-189.
71. Abolghassem, M. M., Zadeh, J. T., & Mohammadi, M. (2014). A Study of the Relationship between University Organizational Structure and Students' Perceptions of Climate Maturity in Universities of Bandar Abbas. *Biosciences Biotechnology Research Asia*, 11 (2), 491-506.
72. Dadgar, H., Barahouei, F., Mohammadi, M., Ebrahimi, M., & Ganjali, A. (2013). The relationship between organizational culture, job satisfaction, organizational commitment and intention to stay of health personnel's of Zahedan University of Medical Sciences. *World Applied Sciences Journal*, 21(8), 1220-1228.
73. Mohammadi, M., Schwitzer, A. M., & Nunnery, J. (2009). Examining the effects of residence and gender on college student adjustment in Iran: Implications for psychotherapists. *Journal of College Student Psychotherapy*, 24(1), 59-72.
74. Oraee, N., Sanatjoo, A., & Ahanchian, M. R. (2020). The competitive intelligence diamond model with the approach to standing on the shoulders of giants. *Library & Information Science Research*, 42(2), 1-12.
75. Aref, M., Kafashpoor, A., Ahanchian, M. R., & Malekzadeh, G. R. (2019). Understanding the process of organisational commitment origination in managers based on the grounded theory with an emergent approach (case study: Iran airports). *International Journal of Business Innovation and Research*, 18(4), 528-540.
76. Ahanchian, M., & Ganji, S. F. G. (2017). The effect of perceptions of ethical context on job satisfaction with emphasis on work values: The case of female staff at an Iranian university. *International Journal of Work Organisation and Emotion*, 8(2), 118-130.
77. Hassanian, Z. M., Ahanchian, M. R., & Karimi-Moonaghi, H. (2015). Can knowledge management be implemented in the teaching of medical sciences?. *Acta facultatis medicae Naissensis*, 32(4), 231-242.
78. Hassanian, Z. M., Ahanchian, M. R., Ahmadi, S., Gholizadeh, R. H., & Karimi-Moonaghi, H. (2015). Knowledge creation in nursing education. *Global Journal of Health Science*, 7(2), 44-55.
79. Ahanchian, M. R., Zeydi, A. E., & Armat, M. R. (2015). Conflict management styles among Iranian critical care nursing staff: a cross-sectional study. *Dimensions of Critical Care Nursing*, 34(3), 140-145.
80. Moonaghi, H. K., Ahanchian, M. R., & Hassanian, Z. M. (2014). A qualitative content analysis of knowledge storage in nursing education system. *Iranian Red Crescent Medical Journal*, 16(10), 1-7.
81. Mokhtari, H., Davarpanah, M. R., Dayyani, M. H., & Ahanchian, M. R. (2013). Students' need for cognition affects their information seeking behavior. *New library world*, 114(11/12), 542-549.
82. Ahanchian, M. R., & McCormick, J. (2009). Culture and the processes of virtual teaming for training. *Journal of Computer Assisted Learning*, 25(4), 386-396.
83. Talebizadeh, S. M., Hosseingholizadeh, R., & Bellibaş, M. Ş. (2021). Analyzing the relationship between principals' learning-centered leadership and teacher professional learning: The mediation role of trust and knowledge sharing behavior. *Studies in Educational Evaluation*, 68, 1-10.
84. Hallinger, P., & Hosseingholizadeh, R. (2020). Exploring instructional leadership in Iran: A mixed methods study of high-and low-performing principals. *Educational Management Administration & Leadership*, 48(4), 595-616.
85. Hosseingholizadeh, R., Amrahi, A., & El-Farr, H. (2020). Instructional leadership, and teacher's collective efficacy, commitment, and professional learning in primary schools: a mediation model. *Professional Development in Education*, 1-18.
86. Hallinger, P., Hosseingholizadeh, R., Hashemi, N., & Kouhsari, M. (2018). Do beliefs make a difference? Exploring how principal self-efficacy and instructional leadership impact teacher efficacy and commitment in Iran. *Educational Management Administration & Leadership*, 46(5), 800-819.

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.2008000.1400.13.4.6.6]

87. Hosseingholizadeh, R., Sharif, A., & Kouhsari, M. (2018). PKM Tools for Developing Personal Knowledge Management Skills among University Students. *International Journal of Information Science and Management*, 16(1).
88. Roohbakhsh, H., HosseinGholizadeh, R., & JafarAbadi, T. J. K. (2017). Description and analysis of personal knowledge management skills among the staff of Ferdowsi University of Mashhad. *Iranian Journal of Information processing and Management*, 32(2), 375-395.
89. Hosseingholizadeh, R., Mahdi, S. E. K., & El-Farr, H. (2016). The role of motivation, ability, and opportunity in achieving effective knowledge-work: Knowledge work and MAO. *International Journal of Knowledge Management*, 12(4), 20-36.
90. Sharif, A., & Hosseingholizadeh, R. (2016). Identifying and clustering the Personal Knowledge Management (PKM) systems. *Journal of Information Processing and Management*, 31(4), 1009-1029.
91. Sojasi Qeidari, H., Shayan, H., Solimani, Z., & Ghorooneh, D. (2021). A phenomenological study of the learning experience of children in rural tourism destinations. *Tourist Studies*, 21(2), 235-259.
92. Ehtesham, E., Ghorooneh, D., & Hayat, A. A. (2019). The role of implicit and explicit knowledge sharing in improving financial and executive performance: mediating role of innovation speed and quality. *International Journal of Business Innovation and Research*, 20(3), 415-430.
93. Zeinabadi, H. (2020). Breaking down the walls of weak knowledge-sharing among Iranian teachers: Investigating a less-considered leadership role of principals. *Educational Management Administration & Leadership*, 1-22.
94. Zeinabadi, H., Kouhsari, M., & Gurr, D. (2020). Exploring instructional leadership in Iranian primary schools: perspective of successful principals. *International Journal of Leadership in Education*, 1-18.
95. Ashoori1, G.R., Askarian, M., Zeinabadi H. R., Mahmoudi A. H. (2019). Presenting the Model of Spiritual Intelligence of Faculty Members of Islamic Azad University, Tehran Central Branch. *International Journal of Pharmaceutical and Phytopharmacological Research*, 9 (2), 106-122.
96. Kooshki, A. S., & Zeinabadi, H. (2016). The role of organizational virtuousness in organizational citizenship behavior of teachers: The test of direct and indirect effect through job satisfaction mediating. *International Review*, (1-2), 7-21.
97. Zeinabadi, H. R. (2014). Principal-teacher high-quality exchange indicators and student achievement: testing a model. *Journal of Educational Administration*, 52 (3), 404-420.
98. Zeinabadi, H. R. (2013). Social exchange outcomes of transformational leadership: Comparing male and female principals of public primary schools in Iran. *International Journal of Educational Management*. 27 (7), 730-743.
99. Jamshidi, L., Arasteh, H., NavehEbrahim, A., Zeinabadi, H., & Rasmussen, P. D. (2012). Developmental patterns of privatization in higher education: a comparative study. *Higher Education*, 64(6), 789-803.
100. Erfani, R., Hassanpoor, A., Jafariniya, S., & Abdollahi, B. (2020). Human resource scalability and the solutions to upgrading it in the ISP industry of Iran. *International Journal of Learning and Intellectual Capital*, 17(3), 280-296.
101. Noori, H., & Abdollahi, B. (2016). The relationship between information technology and organizational innovation (case study: Power research institute). *International Business Management*, 10 (15), 3031-3035.
102. Esmaeilzadeh, M., Abdollahi, B., Ganjali, A., & Hasanpoor, A. (2016). Evaluation of employee profiles using a hybrid clustering and optimization model: practical study. *International Journal of Intelligent Computing and Cybernetics*. 9 (3), 218-236.
103. Tarei, M. E., Abdollahi, B., & Nakhaei, M. (2014). A fuzzy imperialistic competitive algorithm for optimizing convex functions. *International Journal of Intelligent Computing and Cybernetics*. 7 (2), 192-208.
104. Sadeghi, Z., Abdollahi, B. (2012). The Relation between Managers Skills and Multiple Intelligences in Tehran High Schools. *Life Science Journal*, 9 (4), 4962- 4967.
105. Shahriari, B., Hassanpoor, A., Navehebrahim, A., & Jafar, S. (2020). Designing a green human resource management model at university environments: case of universities in tehran. *Evergreen*, 7(3), 336-350.
106. Shahriari, B., Hassanpoor, A., Navehebrahim, A., & Jafarinia, S. (2019). A systematic review of green human resource management. *Evergreen*, 6 (2), 177-189.
107. Navehebrahim, A., & Yousefi, F. (2019). Explaining the role of customer knowledge in gaining satisfaction and brand equity from the customer's viewpoint. *International Journal of Knowledge Management Studies*, 10(4), 398-414.
108. Navehebrahim, A. (2009). A study of quality from the perspective of the university graduates: a case study focusing on a small university in Iran. *Education, Business and Society: Contemporary Middle Eastern Issues*. 2 (4), 289-298.
109. Ghabakhlou, B., Ghalavandi, H., & Hosseinpour, A. (2021). Provision of Curriculum Model of Student Life Skills at Primary Schools of Iran. *Journal of Educational Psychology-Propositos y Representaciones*, 9, e1124.

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.20088000.1400.13.4.6.6]

110. Ali, P. H., Mir, M. S. A., Ghalei, A., & Ghalavandi, H. (2019). Investigating the relationship between transformational leadership style and organizational identity of faculty members in the state universities of West Azerbaijan Province, Iran. *Serbian Journal of Managemen*t, 14(1), 157-176.
111. Ghareaghaji, A. & Ghalavandi, H. (2014). Investigation of the relationship between school culture and the progression objectives of naghadeh high school students. *Advances in Environmental Biology*, 8(16), 421-425.
112. Ahmadi, S., Hassani, M., & Ahmadi, F. (2020). Student-and school-level factors related to school belongingness among high school students. *International Journal of Adolescence and Youth*, 25(1), 741-752.
113. Hassani, M., & Najjari, M. (2020). Opportunity Inequality in Accessing Higher Education and Presentation of Equity Promotion Model to Achieve Sustainable Development: A Case Study of West Azerbaijan Province in Iran. *Journal of Teacher Education for Sustainability*, 22(1), 124-139.
114. Seyed, N. Z., Hassani, M., Ghaleei, A., & Kazemzade, B. M. (2017). Relationship of perception of organizational politics with turnover intentions, job performance, and organization citizenship behavior: emphasis on the mediating role of organizational justice. *Rehabilitation*, 17 (4), 338-348.
115. Hassani, M., Ahmadi, S., & Parhizgar, J. (2015). Does Cultural intelligence influence Management effectiveness and Conflict Management styles of university Managers?. *The New Educational Review*, 40(1), 26-37.
116. Ghasemzadeh, A., Abbaszadeh, M., Hassani, M., & Hashemi, T. (2013). Structural modeling of personality traits on stress and job performance considering the mediating effects of individual accountability. *Iran Occupational Health*, 10 (2), 54-64.
117. Motlagh, V., & Hassani, M. (2013). Organizational formality and its relation with empowerment, innovation and creativity of the employees of education organization: A case study. *Life Science Journal*, 10(7), 43-49.
118. Nejad, B. A., Abbaszadeh, M. M. S., Hassani, M., & Bernousi, I. (2012). Study of the entrepreneurship in universities as learning organization based on Senge model. *International Education Studies*, 5(1), 67-77.
119. Mohajeran,B., Ghale'ei, A.R., Rahmani, E. (2017) Comprehensive Model for School Ranking Case Study: Urban High Schools in Qazvin, Iran, *International Journal of Applied Business and Economic Research*, 15 (5), 453-466.
120. Mohajeran1, B., Ghaleei, A.R., Golsanamloo, Y. (2017). A Qualitative Approach to Effective Factors in Motivated Intent to Stay of Teachers Case Study of Second-Grade High School Teachers in Western Azerbaijan Province, *International Journal of Applied Business and Economic Research*, 15 (5), 443-452.
121. Rashidzadehgonbadi, K., Mohajeran, B. (2012). Assessing the efficiency of training periods held in cooperative organizations. *Basic and Applied Sciences*, 6 (9), 702-707.
122. Aminbeidokhti, A., Jamshidi, L., & Mohammadi Hoseini, A. (2016). The effect of the total quality management on organizational innovation in higher education mediated by organizational learning. *Studies in Higher Education*, 41(7), 1153-1166.
123. Aminbeidokhti, A., Nikabadi, M. S., & Hoseini, A. M. (2016). The role of transformational leadership and knowledge management processes on the rate of organisational innovation. *International Journal of knowledge management studies*, 7(3-4), 270-287.
124. Shahryaripour, R., Aminbeidokhti, A., Mohammadyfar, M., & Kiani, K. (2016). Investigating the status and tendency of migration of students, at the University of Semnan. *IIOAB Journal*, 7, 563-567.
125. Explaining the relationship between knowledge management and human resource performance in staffs and branches of Gorgan's Refah bank. *Advances in Environmental Biology*, 8(13), 706-715.
126. Sakineh, J., & Ali, A. (2020). Predicting students' academic achievement based on the classroom climate, mediating role of teacher-student interaction and academic motivation. *Интеграция образования*, 24(1), 62-74.
127. Shalikar, S., Rahim, N. Z. A., & Jafari, S. (2015). Evaluating the level of knowledge management capability in Medical Tourism industry of Malaysia. *ARPN Journal of Engineering and Applied Sciences*, 10(23), 17640-17648.
128. Charosaei, F., Mohammadhossini, S., & Shahi, S. (2020). Evaluating preferred and perceived leadership styles of nurse managers employed in teaching hospitals affiliated to Yasuj University of Medical Sciences. *Risk Management and Healthcare Policy*, 13, 483-490.
129. Rad, H. F., Parsa, A., Shahi, S., & Bahrami, M. (2020). University social responsibility and organizational factors for their implementation. *FWU Journal of Social Sciences*, 14(3), 70-87.
130. Yadollahi, S., Pakseresht, M., Akbari, M., Dashti-kalantar, R., Shahi, S., & Asadizaker, M. (2020). Assessing the Relationship between Leadership Styles and Organizational Health in Ilam's Teaching Hospitals in 2018. *Pakistan Journal of Medical & Health Sciences*, 14(1), 703-707.
131. Chahardahcheriki, M. A., & Shahi, S. (2012). Studying the Impacts of Globalization on Iranian Education System. *International Education Studies*, 5(1), 172-180.

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.2008000.1400.13.4.6.6]

132. Mehralizadeh, Y., Pakseresht, M. J., Baradaran, M., & Shahi, S. (2007). The dilemma of internal evaluation in higher education: A longitudinal case study. *Quality assurance in education*, 15 (3), 352-368.
133. Farhadi Rad, H., Parsa, A., & Rajabi, E. (2020). Employability of Iranian Engineering Graduates: Influential Factors, Consequences and Strategies. *Journal of Teaching and Learning for Graduate Employability*, 11(1), 110-130.
134. Mehralizadeh, Y., Gilavand, A., Alizadeh, M. S., & Hajizadeh, K. (2017). Evaluation of the health system reform plan in Iranian universities of medical sciences in terms of community empowerment: a review. *Indo American Journal of Pharmaceutical Sciences*, 4(12), 4566-4579.
135. Mehralizadeh, Y., & Safaeemoghaddam, M. (2010). The applicability of quality management systems and models to higher education: A new perspective. *The TQM Journal*, 22 (2), 175-187.
136. Mehralizadeh, Y., Sepace, H., & Atashfeshan, F. (2006). Globalization and decentralization of management: A study of the feasibility of application of school-based management in Iran's secondary schools. *Alberta journal of educational research*, 52(1), 84-98.
137. Mehralizadeh, Y. (2005). New reforms in the management of the university: transition from centralized to decentralized (university-based management) in Iran. *Higher Education Policy*, 18(1), 67-82.
138. Zahed-Babelan, A., Koulaei, G., Moeinikia, M., & Sharif, A. R. (2019). Instructional leadership effects on teachers' work engagement: roles of school culture, empowerment, and job characteristics. *CEPS Journal*, 9(3), 137-156.
139. Khaleghkhah, A., Babelan, A. Z., & Karimianpour, G. (2017). Prediction of job engagement of teachers based on psychological capital and psychological hardiness. *Revista de la Universidad del Zulia*, 8(22), 33-47.
140. Ganji, M., Ebrahimpour, H., Zahed, A., & Khalegkhah, A. (2013). Organizational culture factors and entrepreneurship process at University of Mohaghegh Ardabili. *Advances in Environmental Biology*, 3879-3884.
141. Zahed Babelan, A. & MoeniKia, M. (2010). Study of teacher-students interaction in teaching process and its relation with students' achievement in primary schools. *The Social Sciences*, 5 (1), 55-59.
142. Sepehri, M. B., Khaleghkhah, A., & Ebrahimpour, H. (2012). Psychology of media and audience:" A survey on Psychological tendency and attitude of Ardabil people to media". *Life Science Journal*, 9(1), 502-508.
143. Damirchi, E. S., Pireinaladin, S., Akbari, T., & Dargahi, S. (2020). The prediction of the student's tendency to computer games based on the brain-behavioral functions, cognitive flexibility and sensation seeking. *Archives of Psychiatry and Psychotherapy*, 1, 70-76.
144. Sadri Damirchi, E., Akbari, T., Mojarad, A., & Behbuei, S. (2019). The role of stroop performance in predicting sleep quality and quality of life in the elderly. *Iranian Journal of Ageing*, 13(5), 564-575.
145. Habibi, F., & Zabardast, M. A. (2020). Digitalization, education and economic growth: A comparative analysis of Middle East and OECD countries. *Technology in Society*, 63, 101370, 1-9.
146. Shirbagi, N., & Gholami, P. (2020). STEM faculty members' experience of sabbatical leave: a narrative study. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 13(3), 664-683.
147. Shirbagi, N. (2018). An Assessment of Skill Needs of a Sample of Iranian School Principals Based on "Successful Leaders' Self-Development Model". *Pedagogika*, 130(2), 76-91.
148. Shirbagi, N. (2010). Orientations and attitudes of Iranian university students for English language learning. *Pedagogika*, (99), 53-61.
149. Yousefi, N., & Shirbagi, N. (2010). Validating the young early maladaptive schema questionnaire (YEMSQ) among students, *Iranian Journal of Psychiatry and Behavioral Sciences*, 4 (1), 38-46.
150. Shirbagi, N. (2008). A confirmatory factor analysis of the Persian translation of the Fennema-Sherman mathematics attitudes scales. *Pedagogika*, (92), 46-55.

[Downloaded from ihej.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.20088000.1400.13.4.6.6]